

UP NACIJEV, da posejdo rodovitna polja v Ukrajini in na Krimu, se je izjalovil. S prodiranjem rdeče armade se oni umikajo, od kjer so prišli in s sabo odnašajo manj kot pa so prinesli. Nemci so dali zemljo v teh krajih tudi zaslužnim svojim vojakom, in veliko so jo razdelili Nizozemcem. Ves načrt za prisedenje k pogrnjeni mizi se jim je izjalovil.

Zavajalne razprave o socializmu motijo milijone delavcev

Se v vsakem družabnem sistemu privatnega izkoriščanja so posejdoči strašili ljudi pred označevalci socialne pravičnosti.

Tako je bilo tudi vseskozi modernega kapitalizma. Mnogo let mu je bilo sredstvo za beganje mase socializem, ki prinaša pogubo "za dušo in telo", skozi minulih 20 let pa jim služi za enako sredstvo "komunizem".

Posejdočim se gre od pamtveka za ohranitev izkoriščanja onih, ki delajo zanje.

Zato se sedaj toliko gnjavijo s Sovjetsko unijo. Dokler je bila Rusija caristična in držala svojo delovno maso v ignoranci, v nesnagi in bedi, se jim ni nič "smililo".

Tudi mnogi socialistični in liberalni krogi kritizirajo sovjetski režim, seveda samo s stališča, ker ni demokratičen v amerškem in angleškem smislu. A tudi ameriški ni bil, ne angleški in ne francoski, in noben drugi, kadar so bili v potresih revolucije.

Krivi socialistični in komunistični preroki so storili ljudstvu že nič koliko škode. Rusijo omejnajo, ker je ona glavni predmet propagande proti socializmu. Je to edina velika država, ki je zavrgla svetost privatne svojine, razen kar se tiče stanovanj, njiv in malih obrtnij, o katerih je socializem zmerom učil, da lahko ostanejo privatna posest, ker ni nevarna skupnosti, pač pa je koristna k izboljševanju življenjskih razmer.

Propaganda, da je to vojna za demokracijo, je že ponehala. Kajti kapitalizem v Ameriki smatra, da je demokracija in naš ekonomski sistem eno in isto. Tudi v Sovjetski uniji trdijo, da so za demokracijo. Ampak po kapitalistični razlagi je demokracija samo, če eden dela, drugi pa prejema dividende. Socializem s tem tolmačenem ne more soglašati, niti ne z diktaturo, o kateri pa dokazuje, da v vsaki socialni revoluciji izgine, čim se novi sistem stabilizira.

Tako bo tudi sedaj. Svet je v ogromnem socialnem potrešu, v katerem se ne gre za drugega kot za posedovanje bogastev. Ali naj jih ima ljudstvo, kateremu spadajo, ali "ekonomski rojalisti"? To je ves problem.

PAPEŽ APELIRAL, NAJ SE RIM IZPUŠTI IZ VOJNE

Minulo nedeljo je papež Pij XII. govoril po radiu na naslov vseh v vojno zapletenih držav in nanje apeliral, da naj prizane-sejo "mučniškemu" Rimu.

Angleški in ameriški bombniki so ga v zadnjih tednih precejkrat obiskali in sipali bombe na Hitlerjeva-Mussolinijeva vojna skladišča, na železniške "jarde" in na druge take kraje, ki služijo Hitlerju.

Nekaj teh bomb je spet padlo blizu cerkva, kakor ob prvem poletu, in še manj pa se morejo bombe ogniti delavskih stanovanj, kajti proletarci v Evropi, kakor tukaj, žive čim bližje krajev, kjer so zaposleni.

Papež je v svojem govoru poudarjal, da je Rim mesto krščan-

stva, v nešteti zgodovinskih zgradbah in spomeniki, ki bi bili v slučaju porušenja nenadomestljivi.

"Ako ga v vojno zapletene sile porušijo, jim ne bo v zgodovini to nikdar odpuščeno."

"Rim ni samo italijanski, temveč posest vsega krščanskega sveta."

S tega stališča ga katoliška propaganda brani in ker nihče ne želi, da se bi ga spremenilo v prah, je treba vzeti v poštev drugo dejstvo, ki ga papež ni omenil. Rim je bil in je še glavno mesto Italije. Sedaj je glavno mesto Mussolinijeve fašistične republike in pa glavni stan Hitlerjevega poveljstva. Logično, papežev apel velja v glavnem a-

Ameriške izgube na vseh bojiščih so nad 162,000 mož

Vojni department je 9. marca poročal, da znašajo ameriške izgube do konca februarja vsega skupaj 162,282 mož. Izmed teh jih je izgubila kopna armada 121,458. Ubitih je 20,592, 47,318 ranjenih in 27,222 ujetih.

Naša bojna mornarica je v isti dobi izgubila 40,824 mož, izmed njih 17,261 ubitih, 9,910 ranjenih in 4,414 pogrešanih.

Okrog 25,000 ranjenih je okrevalo toliko, da so se povrnili nazaj v svojo službo. V jetniških taborih jih je blizu 2,000 umrlo, večinoma na otokih, ki so jih okupirali Japonci.

Italijanski socialisti izključili Zanibonija

Ameriška časniška agencija UP je 25. febr. poročala iz Neapla, da je bil Tito Zaniboni izključen iz stranke, ker je sprejel v Badoglijevem režimu mandat za počiščenje fašistov iz vladnih služb.

Izjava strankinega odbora pravi, da je nedopustno, da bi šel kak socialist v vlado, kateri načelujeta kralj in Badoglio, oba bivša fašista do minulega leta. Socialisti v Italiji zahtevajo republiko in odstranitev vsega, kar ima zvezo s starim režimom.

Tito Zaniboni, ki so ga črtali, je bil 18 let v ječi. Obsojen je bil leta 1925 pod obtožbo, da je skušal organizirati atentat na Mussolinija.

Predloga za ustavljenje priseljevanja

Kongresnik Randolph iz W. Va. je v kongresu predlagal sprejem postavbe, ki bi prepovedala priseljevanje skozi pet let po vojni iz vseh dežel na svetu. Nedržavljanom pa se bi zapovedalo vprašati za državljanske pravice. Kdor bi tega ne storil, se ga deportira. Verjetno je, da bo ta predloga sprejeta.

Naciji ubili v Angliji nad 50 tisoč civilistov

Nemški letalci so v napadih na angleška mesta ubili 50.324 civilnih prebivalcev, 163.075 pa ranili. Ti podatki se nanašajo na ves čas vojne.

meriški in angleški vladi. Češ, ako se Hitlerjev štab iz Rima noče umakniti, pa mu saj vi prizanesite! Ne napadajte tega svetega mesta, čeprav je nacijsko poveljstvo v njemu!

Zadevo z Rimom bi bilo najlažje rešiti, če se bi nemška armada, in Mussolinijeva "republikanska" komisija umaknile iz njega in ga prepustile v okupiranje papeževi švicarski gardi. Potem se bi vojna fronta pomaknila severno od Rima in sveta stolica bi lahko zatrljevala, da je "večno mesto" sedaj popolnoma nevtralnno. Ampak kakor je položaj sedaj, bodo zavezniški morali ostati v južni Italiji, če nočejo fašistov izgnati iz Rima.

Zavezniki dobili blaga v vrednosti blizu 20 milijard

14 ODSOTKOV VSEH AMERISKIH VOJNIH IZDATKOV ODPADNE NA "LEND-LEASE". — ANGLIJA IN SOVJETSKA UNIJA GLAVNI PREJEMNICI. — POMOČ, KI SE IZPLACA

Ob tretji obletnici od kar je Zed. državah za \$560,000,000 letala in popravnih delov, za kar sta plačala v gotovini.

Zavezniška povračila

Lend-lease podpora ni tako enostranska, kakor prikazujejo v tej deželi protiangleški in protisovjetski propagandisti. V vrednosti dve in pol milijarde je nam bilo že povrnjeno in še več jo bo v bodoče.

Anglija in Avstralija pomagata v povračanju največ, ker gospodarsko to najboljše zmoreta.

Rusija plačuje v življenjih

Sovjetska unija bi plačevala v materialu, predvsem v surovinah, a vsled svojih odrezanosti od morja tega še ne zmore, bo pa plačala, kakor obljublja, po vojni. Ob enem ona plačuje z življenji, kar časopisi v Rusiji radi povdarjajo. Mi smo ji dali blaga v vrednosti \$4,241,000,000, ona pa milijone življenj.

Cenijo, da je Rusija izgubila v tej vojni, vsehvi izgube med civilnim prebivalstvom, 25,000,000 ljudi. In med vrsticami tudi ameriški kritiki priznajo, da čimveč jih ona izgubi, toliko manj jih bo nam treba. Kajti kadar Rusi padajo, kose ob enem tudi Nemce, pa jih radi tega ameriški in angleški armadi ne bo treba pobijati v tolikšni meri.

Lend-lease podatki

Vsega skupaj so Zed. države poslale zaveznikom blaga v vrednosti \$19,986,000,000, ali 14 odstotkov od vse ameriške vojne produkcije in od potroškov za vojno.

Največ ameriških aeroplanov je dobila Rusija, namerč 7,800, 4,000 so jih dobile Avstralija in Nova Zelandija ter druge zavezniške sile, nad 16,000 pa vsi ostali zavezniški skupaj, največ kajpada Anglija, toda manj kakor Rusija.

Aeroplanskih delov, v glavnem motorjev, je bilo iz Zed. držav poslanih v treh letih v vrednosti ene milijarde dolarjev.

Poleg tega sta Anglija in Rusija — največ Anglija, kupile v

(Nadaljevanje na 5. strani.)

'Nevtralna' Irska v bistvu zaveznica osišča

POCASNOST ZAVEZNIŠKIH VLAD V POSTOPANJU PROTI DRZAVAM, KI POD MASKO NEPRISTRANOSTI POMAGAJO FASIZMU, MI PA NJIM Z MATERIJALOM

Na severnem Irskem je velika ameriška armada, vsak hip pripravljena za vpad v kontinentalno Evropo. Severna Irska je zvesta zaveznikom in jim stoodstotno pomaga v vojni.

Ostali — katoliški del Irske, ki se sedaj imenuje "Svobodna irska država", uradno pa Erie, je "nevtralen".

Sovraštvo Ircv proti Angležem

Ko je Anglija po porazu Francije ostala osamljena v vojni, se je "svobodna irska država" tega zelo radovala in Angleže je že mikalo, da jo bi okupirali, kajti če se bi takrat Hitler ne zmotil, kakor se je z invazijo v Rusijo, bi bil poslal svojo armado na Irsko, kjer bi bila na prijateljskih tleh, in od tam pa v Anglijo.

Toda angleška vlada, ki je upala na ameriško pomoč, je Irsko pustila v miru. V Angliji namreč le predobro vedo, kako silen vpliv ima v ameriški politiki irski klerikalizem.

Zato je lahko Irška pod krinko nevtralnosti svobodno služila za gnezdo Hitlerjevih špijnov in leta 1939 so se v njo prvič naselili tudi uradni mikadovi zastopniki.

Vatikan, ki sedaj tako apelira da bi mu zavezniški ne razbili Rima, pa je klerikalizmu na Irskem in v Zed. državah dajal ves čas potuho. V našem državnem departmentu pa je dovolj klerikalnih apizarjev, ki so mu pomagali.

Angleži svarili pred posledicami

Vlada v Londonu je namigavala v Washington, da popuščanje de Valerovemu režimu v Dublinu škoduje zavezniški stvari, kajti Irška pod de Valerom je nevtralna samo zato, ker želi Hitlerju zmagati. Z nje se razpleta nacijsko špijonsko omrežje po Angliji, ki ga tvorijo Irci, taki namreč, ki so se izučili v angleških šolah, a so fanatični sovražniki Velike Britanije. V prvih mesecih vojne so pričeli s sabotažnimi dejanji, in nato so se lotili celo veliko bolj drznih podvzetij. Porušili so precej mostov, podtikali razstreliva v javne zgradbe in storili kar drugega so še mogli, da bi Anglija vojno čim prej izgubila.

De Valera diplomatično postopal

To početje v Angliji so Irci uganjali pod firmo "irske republikanske armade". Premier de Valera jo je znova proglasil za neustavno in Angliji obljubil, da bo zatrl njene celice.

V koliko je to storil, je znano morda angleški tajni službi. A v Angliji so jih z velikim trudom izsledili vladi detektivi in s tem prekinili nadaljna sabotažna dejanja.

Toda Dublin za ostalo neodvisno Irsko je ostal še vedno svobodno dostopen osišču.

Poteze ameriške vlade

Ameriška vlada je skušala de Valera pridobiti v spremembo svoje taktike. Čeprav imajo Irci vzrok sovražit Anglijo, naj zapopadejo, da jim ni storila krivice današnja Anglija, ampak tita v davni dobi, ki si jih je podarmila in zatirala. A sedaj pa, to je Irška svobodna, je v njenem interesu, če živi z Anglijo prijateljstvu, ker je gospodarko odvisna od nje, in pa od pomoči ameriških Ircv in ameriške vlade.

A Dublin, oziroma premier de Valera je vztrajal v svoji "nevtralnosti". To se mora na kak način nehati, so končno sklenili

(Konec na 5. strani.)

Apeli na vlado za zaščito črncev in Židov

Vzlie postavam proti zapostavljanju in izključevanju črncev e njihove organizacije pritožujejo, da v južnih državah nič ne željajo.

Zahteva vlade na železniške lružbe v južnih državah, da naj ehajajo z diskriminacijami proti črnecem, je naletela na odločen odpor. Demokratični senatorji in kongresniki iz južnih držav v kongresu protestirajo proti pokusom vlade, da se bi črnce pri-nalo za enakovredne belim ljudem. Izjavljajo, da v južnih državah bo obveljala hegemonija bele rase ne glede na prizadevanja vlade, da se črnecem prizna nakopavnost.

V Chicagu so črne — s pomočjo vlade, šele nedavno pris-

ili cestno železniško družbo, da je začela najemati tudi delavce črne polti. Enako so dobili pravico zaposlitve tudi pri mnogih drugih družbah (iron dežele, ki jih pred to vojno niso najemale.

Cezdalje težji problem postaja tudi z ozirom na Žide. Pomozni federalni pravnik Norman L. Littell je dne 9. marca izjavil, da je treba tej resnici pogledati v obraz in priznati, da Židom v tej deželi prete preganjanja, če se hujskanja ne zatre.

V New Yorku onečašajo zlikovci (večinoma Irci) židovske sinagoge, in Židje jim vračajo z mazanjem sten katoliških cerkva. Spopadi med njimi se pogosto dogajajo. Pred meseci so se začeli v Chicagu pretepi med ži-

dovskimi fanti in skupinami fantov italijanskega pokolenja, ki so se razvijali že v drhalske spopade. Rabijem, italijanskim župnikom in vplivnim italijanskim ter židovskim politikom se je posrečilo napraviti med sovražnimi si tolpami mir še ravno ob pravem času. Še nekaj dni, pa bi prišlo do masnih izgrediv.

V newyorški legislaturi je predlagan v sprejem zakon za ščenje Židov.

Prepoveduje namreč propagando proti njim in določa kazni za kršilce. Židovske organizacije v New Yorku pritiskajo na župana LaGuardijo, da naj svoji policiji naroči zabranjevati fizične napade na Žide in ustaviti raznašanje antisemitske literature.

Antisemitsko gibanje v New Yorku ima glavno zaslabo med prebivalci irskega pokolenja. Na čelu so mu coughlinovci in drugi fašisti.

S postavami se tega problema ne bo rešilo, neglede kako jih Židje in črnci zahtevajo. Le s prepričanjem vsega ljudstva, da bi bili plemenski izgredi in boji nesreča za vse, edino to bi pomagalo. In s to vzgojo je treba hiteti. Kajti če se bo sedanja napetost nadaljevala, bo po vojni dobila izraz v izgrediv in pobojih, kakršnih niti v Evropi ni bilo v tolikšni meri. Vlada pa je lahko uvidela, da je veliko lažje obetati "štiri svobodščine" narodom po svetu, kot pa jih uveljaviti doma.

Nekaj odmevov iz naših aktivnosti v JSZ

Prvi članek za v Majski glas je nam poslal John Goršek iz Springfielda. Napisal ga je v spomin na Jožeta Zavertnika.

Po mnenju večine, ki mu bodo posvetili po nekaj stavkov v tej reviji, je Jože Zavertnik veliko pomenil. Le eden pravi, da je bil on zgolj figura in hvali drugega za njegove zasluge. Kajpada je on popolnoma v zmoti v tej svoji trditvi.

V tej številki je spet izkaz poslanih naročnin in pa pregled, kako agitacija za tisoč novih naročnikov uspeva. Rekli bi lahko, da dobro.

V prejšnji številki smo pojasnili, da bi ta kampanja veliko boljše izšla, ako bi imeli potovalne agitatorje, ki bi bili zastopnikom v naselbinah velika pomoč. Pa jih nimamo, zato znova poudarjamo, da bomo morali agitacijsko delo vršiti vsakdo v svojem kraju.

Nekoliko zmede je napravila v naši javnosti tudi zadeva glede urednika glasila SNPJ. Se vsikdar se je dogodilo, da so nekateri svojo jezo nad bodisi takim ali drugačnim izidom v SNPJ stresali na Proletarca, kar pa mu je le v priznanje, da niti v vzrujenju ne morejo skriti dejstva, kolikšne važnosti je bil ta list v razvoju SNPJ in morda bo to koristno razmerje zanj lahko ostalo tudi v bodoče.

Začeli smo njen razvoj na tak način, pa bo dobro tako tudi nadaljevati, ker smo v nji silno veliko dosegli ne samo s podporami potrebnim, v stavkah itd., ampak tudi v propagandi za razumevanje socialnih problemov.

Joseph Snoy omenja v tej številki svoje dvome v vsakovrstna tolmačenja o socializmu. Ker virov ni navedel, razen enega, mu urednik tega lista ne more odgovoriti na tisto, o čemer bi morda on najbolj rad več jasnosti.

Nekaj tolmačenja o trenjih zaradi socializma je spet v tej številki na tej strani. In v vseh ga je mnogo. Noben čitatelj NE BO V ZMOTI, ako bo čital PROLETARCA in socialistično gibanje presojal po NJEGOVIH tolmačenjih. Kajti Proletarec izhaja SAMO in EDINO v korist borbe ZA SOCIALIZEM.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Zed. države upanje svetovne reakcije v boju za stari sistem

Angleški toriji, ki s strahom opazujejo zmagovanje socialističnih in liberalnih kandidatov proti konservativni stranki, se ob enem radujejo prehajanja ameriških volilcev še bolj na desno.

To jih navdaja z vero, da dokler se bo kapitalizem v Zed. državah jačal politično, ekonomsko in v mednarodni diplomaciji, ga jim bo mogoče tudi v Angliji obvarovati.

Enako se nadejajo pomoči ameriškega kapitalizma privilegirani sloji v Italiji, v Franciji in povsod drugje.

Dočim se masa v severni in južni Italiji, v Franciji, v Spaniji, Jugoslaviji itd. ogreva za preobrat, ki bo pomenil odpravo izkoriščevalnega razreda, pa se reakcija v Zed. državah nevdružuje ob upih na zmago, ki bo po njenem prepričanju pomedla z zadnjimi ostanki new-dealskega programa iz kongresa in zvezne administracije. In če so bile razne volitve skozi zadnjih par let znamenje, kako bodo izpadle letošnje jesenske volitve, tedaj so upi reakcije v njeno popolno zmago res upravičeni.

Dokaz so ji tudi nedavne volitve v enem kongresnem okraju v Denverju. Prejšnji kongresnik je bil demokrat. Demokratska mašina v Denverju, ki kontrolira mestno občino, si je izbrala za spoprijem z republikanskim najboljšega kandidata, ki ga je mogla dobiti. Indorsirale so ga tudi unije CIO in agitirale zanj.

A kljub vsemu je v tem starem demokratskem okraju zmagal republikanec.

Iz raznih poskusnih glasovanj je razvidno, da žele volilci "spremembe" in dobiti si je ne znajo drugače kot da prehajajo iz demokratske v republikansko stranko in obratno, kadar se slednje naveličajo, kakor so se je pod Hoovrom.

Republikanska stranka ni edina, ki je nevarna socialnim tendencam. Prav tako je proti njim južnjaška in ostala reakcija demokratske stranke, ki skupno z republikanskimi toriji zavrača v kongresu vse, kar se ji zdi, da bi imelo dihati po socializmu. Na predsednikove apele se večina kongresnikov demokratske stranke več ne ozira. Rajše je proti njemu v opoziciji kot pa da bi mu pomagala.

Nekoč je bila v kongresu precejšnja skupina takozvanih progresivcev, h katerim so bili prištevani med drugim senatorji Wheeler, LaFollette, Shipstead, Johnson itd., ki pa so se še pred napadom na Peart Harbor spremenili v pacifiste in v neizprosne nasprotnike Rooseveltove vnanje politike. Skupine progresivcev v starem pomenu besede v sedanjem kongresu ni več.

Je še sicer v njemu precej takozvanih "delavskih" prijateljev, a tudi teh je čezdalje manj.

Mnogi unijski voditelji se tega zavedajo in se pripravljajo na kampanjo, v kateri upajo izpodbiti stolček v kongresu mnogim sedanjim reaktorjem.

Enako so si obetali v kongresnih volitvah leta 1942 in v raznih občinskih volitvah, a dogodilo se je v večini slučajev isto kakor sedaj njihovemu kandidatu v Denverju.

V sosedni Kanadi pa opazujemo popolnoma drugačen proces. Tam se delavci, pa tudi mnogi farmarji združujejo v politični stranki, ki je bila pred nekaj leti še skoro neznan, a sedaj povzročila kanadskim torijem velike skrbi. Imenuje se Co-operativ Commonwealth Federation. Njen program je socialističen. Iz male "tretje" stranke se naglo razvija v drugo in pri prihodnjih volitvah upa v par provincah postati najjačja stranka. Ako se bi delavci in njihovi voditelji v Kanadi udeleževali volilnih bojev v področju starih dveh konservativnih strank, ki sta obe za sedanji ekonomski sistem privatnega izkoriščanja, kakor v Zed. državah, bi bili politično enako malo pomembni kakor so tukaj.

Strokovno je ameriško delavstvo že zelo dobro organizirano. Politično pa je niča. V unijah zahtevajo odborniki za delavce izboljšanje življenjskih razmer. A politično pa pomagajo v zmage onim, ki ovirajo socialno zaščito ob vsakem koraku. Tako bo, dokler se unijsko gibanje politično ne spreobrne in prične posnemati delavsko gibanje v Angliji, v Kanadi in v drugih naprednih deželah.

Strokovno je ameriško delavstvo že zelo dobro organizirano. Politično pa je niča. V unijah zahtevajo odborniki za delavce izboljšanje življenjskih razmer. A politično pa pomagajo v zmage onim, ki ovirajo socialno zaščito ob vsakem koraku. Tako bo, dokler se unijsko gibanje politično ne spreobrne in prične posnemati delavsko gibanje v Angliji, v Kanadi in v drugih naprednih deželah.

Strokovno je ameriško delavstvo že zelo dobro organizirano. Politično pa je niča. V unijah zahtevajo odborniki za delavce izboljšanje življenjskih razmer. A politično pa pomagajo v zmage onim, ki ovirajo socialno zaščito ob vsakem koraku. Tako bo, dokler se unijsko gibanje politično ne spreobrne in prične posnemati delavsko gibanje v Angliji, v Kanadi in v drugih naprednih deželah.

Strokovno je ameriško delavstvo že zelo dobro organizirano. Politično pa je niča. V unijah zahtevajo odborniki za delavce izboljšanje življenjskih razmer. A politično pa pomagajo v zmage onim, ki ovirajo socialno zaščito ob vsakem koraku. Tako bo, dokler se unijsko gibanje politično ne spreobrne in prične posnemati delavsko gibanje v Angliji, v Kanadi in v drugih naprednih deželah.

Strokovno je ameriško delavstvo že zelo dobro organizirano. Politično pa je niča. V unijah zahtevajo odborniki za delavce izboljšanje življenjskih razmer. A politično pa pomagajo v zmage onim, ki ovirajo socialno zaščito ob vsakem koraku. Tako bo, dokler se unijsko gibanje politično ne spreobrne in prične posnemati delavsko gibanje v Angliji, v Kanadi in v drugih naprednih deželah.

Strokovno je ameriško delavstvo že zelo dobro organizirano. Politično pa je niča. V unijah zahtevajo odborniki za delavce izboljšanje življenjskih razmer. A politično pa pomagajo v zmage onim, ki ovirajo socialno zaščito ob vsakem koraku. Tako bo, dokler se unijsko gibanje politično ne spreobrne in prične posnemati delavsko gibanje v Angliji, v Kanadi in v drugih naprednih deželah.

Strokovno je ameriško delavstvo že zelo dobro organizirano. Politično pa je niča. V unijah zahtevajo odborniki za delavce izboljšanje življenjskih razmer. A politično pa pomagajo v zmage onim, ki ovirajo socialno zaščito ob vsakem koraku. Tako bo, dokler se unijsko gibanje politično ne spreobrne in prične posnemati delavsko gibanje v Angliji, v Kanadi in v drugih naprednih deželah.

Strokovno je ameriško delavstvo že zelo dobro organizirano. Politično pa je niča. V unijah zahtevajo odborniki za delavce izboljšanje življenjskih razmer. A politično pa pomagajo v zmage onim, ki ovirajo socialno zaščito ob vsakem koraku. Tako bo, dokler se unijsko gibanje politično ne spreobrne in prične posnemati delavsko gibanje v Angliji, v Kanadi in v drugih naprednih deželah.

Strokovno je ameriško delavstvo že zelo dobro organizirano. Politično pa je niča. V unijah zahtevajo odborniki za delavce izboljšanje življenjskih razmer. A politično pa pomagajo v zmage onim, ki ovirajo socialno zaščito ob vsakem koraku. Tako bo, dokler se unijsko gibanje politično ne spreobrne in prične posnemati delavsko gibanje v Angliji, v Kanadi in v drugih naprednih deželah.

Strokovno je ameriško delavstvo že zelo dobro organizirano. Politično pa je niča. V unijah zahtevajo odborniki za delavce izboljšanje življenjskih razmer. A politično pa pomagajo v zmage onim, ki ovirajo socialno zaščito ob vsakem koraku. Tako bo, dokler se unijsko gibanje politično ne spreobrne in prične posnemati delavsko gibanje v Angliji, v Kanadi in v drugih naprednih deželah.

Strokovno je ameriško delavstvo že zelo dobro organizirano. Politično pa je niča. V unijah zahtevajo odborniki za delavce izboljšanje življenjskih razmer. A politično pa pomagajo v zmage onim, ki ovirajo socialno zaščito ob vsakem koraku. Tako bo, dokler se unijsko gibanje politično ne spreobrne in prične posnemati delavsko gibanje v Angliji, v Kanadi in v drugih naprednih deželah.

PRIZOR Z BITKE na nekem otoku na južnem Pacifiku. Ameriške čete so ga Japoncem izrgale, toda ne brez izgub, kakor priča gornja slika.

Anglija torijev bo šla po svojih starih potih

Anglija je v razcepu svoje zgodovine. Kam naj gre? Churchill veruje, da ima njegova država bodočnost edino, ako se drži stare svoje imperialistične politike. Harold Laski, svetovno znan socialist, mu ugovarja.

V svojem članku z dne 3. marca izvaja Laski med drugim: Churchillov govor v parlamentu 22. feb. je bil brezdvomno velik in spreten govor politika, toda upravičeno smemo reči, da je povedal mnogo manj kot bi bili mogli pričakovati.

Nekatere pozitivne trditve so prinesle nekoliko jasnosti. Opuščali smo Mihajloviča (v Jugoslaviji) in sprejeli kot pravega zaveznika maršala Tita. Sprejeli smo rusko naziranje glede političnih meja, akoravno gre za kompenzacijsko Poljske na račun Nemčije. Navidezno smo trdno odločeni podpirati Viktorja Emanuela in Badoglija kot legitimno italijansko vlado — vse kakor saj do takrat, ko zavzame Rim. V govoru je bilo tudi mnogo zaslužne hvale ruskim armadam. Churchill je našel tudi čas in mesto, da potoči nekaj solza nad Georgom iz Grčije in Petrom iz Jugoslavije. Churchill je bil mnenja, da imata Grčija in Jugoslavija sami odločevali glede svojih krajev in dinastij, a obenem je z vso jasnostjo povedal, da stoji sam odločno na strani monarhij.

Glede vojne same pa nam ni morda namenoma — ničesar povedal. Ničesar ni povedal o pomoliji na Dodekanezih in tudi naših problemov na mostišču pri Anzio nam ni pojasnil. Napovedal nam je ogromno naraščanje zračne vojne čim nastopi ugodno vreme, in izrazil je upanje, da bomo uničili nemško letalsko obrambo. Odklonil je proročevati o koncu vojne in z vso odločnostjo naznanil, da Nemčija ne sme in ne more računati na Atlanski čarter. Predaja bo torej morala biti zares brezpogojna.

Akoravno je bil govor sprejet z istim navdušenjem, s katerim pozdravlja v Ameriki obstojno v dvorani Carnegie nastop velikih virtuzov, je ta govor miselno vendar bližji državnikom 18. stoletja kot onim našega 20. veka.

Ničesar ni v tem govoru, kar bi moglo podpreti Nemce, da bi

vojak. Na primer v poštni in davčni oddelek. Dalje naj bi se ustanovilo velika javna dela, v katera se bi najemalo bivše vojake. Ampak problem s tem še vseeno ne bo rešen. Tudi nima sedanji kongres nobenega nagnjenja za "socialistične ekonomske akcije". Smatra, da je najboljša in edino demokratično, če vprašanje, preteče brezposelnosti reši "private enterprise", kakor so začeli kapitalistični sistem v Zed. državah sedaj označevati.

Ampak ko ne enkrat na česti milijone odpuščenih vojakov in milijone drugih brezposelnih, bo moral tudi "private enterprise" priznati, da je ta problem prevelik zanj in pristopiti bo morala zraven država. Vprašanje je samo, ali tako, kakor v zadnji krizi, ko je najbolj pomagala korporacijam in njihovim magnatom, brezposelnim pa toliko, da je bilo le za najhujšo silo; ali pa se poslužiti "socialnih metod" za zaposlitev ljudi pri javnih delih, kakor so sedaj v vojni industriji.

vojak. Na primer v poštni in davčni oddelek. Dalje naj bi se ustanovilo velika javna dela, v katera se bi najemalo bivše vojake. Ampak problem s tem še vseeno ne bo rešen. Tudi nima sedanji kongres nobenega nagnjenja za "socialistične ekonomske akcije". Smatra, da je najboljša in edino demokratično, če vprašanje, preteče brezposelnosti reši "private enterprise", kakor so začeli kapitalistični sistem v Zed. državah sedaj označevati.

Ampak ko ne enkrat na česti milijone odpuščenih vojakov in milijone drugih brezposelnih, bo moral tudi "private enterprise" priznati, da je ta problem prevelik zanj in pristopiti bo morala zraven država. Vprašanje je samo, ali tako, kakor v zadnji krizi, ko je najbolj pomagala korporacijam in njihovim magnatom, brezposelnim pa toliko, da je bilo le za najhujšo silo; ali pa se poslužiti "socialnih metod" za zaposlitev ljudi pri javnih delih, kakor so sedaj v vojni industriji.

vojak. Na primer v poštni in davčni oddelek. Dalje naj bi se ustanovilo velika javna dela, v katera se bi najemalo bivše vojake. Ampak problem s tem še vseeno ne bo rešen. Tudi nima sedanji kongres nobenega nagnjenja za "socialistične ekonomske akcije". Smatra, da je najboljša in edino demokratično, če vprašanje, preteče brezposelnosti reši "private enterprise", kakor so začeli kapitalistični sistem v Zed. državah sedaj označevati.

Ampak ko ne enkrat na česti milijone odpuščenih vojakov in milijone drugih brezposelnih, bo moral tudi "private enterprise" priznati, da je ta problem prevelik zanj in pristopiti bo morala zraven država. Vprašanje je samo, ali tako, kakor v zadnji krizi, ko je najbolj pomagala korporacijam in njihovim magnatom, brezposelnim pa toliko, da je bilo le za najhujšo silo; ali pa se poslužiti "socialnih metod" za zaposlitev ljudi pri javnih delih, kakor so sedaj v vojni industriji.

vojak. Na primer v poštni in davčni oddelek. Dalje naj bi se ustanovilo velika javna dela, v katera se bi najemalo bivše vojake. Ampak problem s tem še vseeno ne bo rešen. Tudi nima sedanji kongres nobenega nagnjenja za "socialistične ekonomske akcije". Smatra, da je najboljša in edino demokratično, če vprašanje, preteče brezposelnosti reši "private enterprise", kakor so začeli kapitalistični sistem v Zed. državah sedaj označevati.

CEMU SEM NAROCNIK PROLETARCA?

Walsenburg, Colo. — V Proletarcu se že precej časa nisem oglašil. Vzrok bo najbrže lenoba. No, saj veste, kako je. Vsakdo rajše čita kakor piše. Tako je tudi z menoj.

Nedavno sem pobaral prijatelja, da si naj naroči Proletarca. Pojasnil sem mu, kakšen list da je to, zelo podučljiv itd.

No, kaj bi rekli, kako mi je odgovoril?

"Kar ta list piše, sem že pozabil!"

Mislil sem si, kajpada, pozabil si, kar še nikoli vedel nisi, še manj pa kaj razumeš o stvarih, ki jih Proletarec sedaj opisuje.

To mi je dalo povod, da na tem mestu povem, čemu sem naročnik Proletarca, Majskega glasa in Ameriškega družinskega koledarja. Samo zato, ker v teh publikacijah ni zavijanj, temveč edino odprta resnica.

Vzemimo prvo stran Proletarca. Prinaša večinoma opise svetovnih dogodkov na način, da jih lahko vsak čitatelj razume. Posebno, ker sta označeni na nji obe strani zvonca.

Obrnimo Proletarca na drugo stran. Na nji je urednikov uvodnik, ki je vreden, da ga vsakdo prečita. Samo že ta stran je vredna več kot pa znaša celoletna naročnina. Na primer, zelo zanimiva je Chamazarjeva kolona "O tem in onem". Čitam, da je zbolel. Zelim mu okrevanja, in da se s svojo kolono zopet oglasi. In pa, da bi imel več posnemalcev.

"Razgovori" našega dobro znanega govornika, predavatelja in pisatelja Joška Ovnca, so tako zanimivi, da jih je res vredno čitati. Poleg v domače zadeve on zelo globoko posega tudi v svetovno zgodovino.

Na tretji strani je običajni povestni del. Od časa do časa so na nji beležke upravnika Ch. Pogorela, in pa dopisi. Največkrat je na nji zastopani Jože Snoc. Pa Krebel, "Big" Toni, Ovca itd. vsi ti dopisniki imajo kaj poročati, zato ne potrebujejo klepetavosti za napolnitev svojih kolon.

Cetrta stran, katero prvo pogledam, napolnjujejo Komentarji in pa dopisniki s svojimi kritičnimi mnenji. Iz nje se človek lahko veliko nauči.

Na peti strani je navadno SANS, pa zapiski konference Prosvetne matice in razne druge domače zadeve. Zadnja stran pa je v angleškem jeziku z zelo poljudno izbranim gradivom. Iz tega lahko razvidite, čemu sem naročnik Proletarca.

Ed. Tomšič.

Socialna zaščita

Ogromna večina otrok, rojenih v delavskih in kmečkih družinah, je obsojena ostati v delavskih in kmečkih družinah. Tolažba, da ima vsakdo v tej deželi priložnost postati Henry Ford, ali vsaj predsednik Zed. držav, ne velja. Zato je pametno, da se delavci takoj v mladosti zavzamejo štiti priložnosti svojih prednikov in nadaljevati z borbo za resnično socialno varnost vseh, ki se preživljajo z delom.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Preroki, ki so napovedovali zgodnjo pomlad, so bili spet v zmoti. Kajti v minulem tednu je prišla nad naš okraj burja s snežno nevihto in z njo vred ledeno mrzlo vreme.

Sneg je minule dni torej spet — po dolgem presledku — pobelil vrtove in povzročil tistim zgodnjim vrtnarjem, ki že komaj čakajo na zgodnjo solato, precej razočaranja.

Tudi jaz sem že študiral, kdaj da grem v kot v svoji kleti ter si vzamem lopato in semena in se pripravim na pomladansko vrtnarsko delo. A kot izgleda, bom imel še veliko časa za premišljevanje o pomladi, predno zares pride k nam na obisk.

V EVROPI

Pravijo, da tudi v njo že prihaja pomlad. Tam, kjer eveto iz zveza snega beli zvončki in kjer je leta in leta donela pesem zgodnjih rezačev in kopačev v vinogradih, bo kmalu donela smrtna pesem topov in granat.

V letu 1944 čaka Evropo nekaj velikega — čaka jo tista usodna ura, ki jo že dve leti napovedujejo. INVAZIJA. Z vzhoda se v njo pomika rdeča armada. Njenega prodiranja ne morejo ustaviti ne sneg, ne dež, ne blato. Bližje in bližje k Rumuniji se pomika bojna linija, kakor neizprosna usoda, ki je ne more prekiniti nobena sila. Pred seboj drobi in melje fašistične armade "nepremagljivih", katerih "nadelovstvo" je samo še legenda. Oder je pripravljen, samo zastor je treba še dvigniti.

PRI NAS

Poročilo Trumanovega kongresnega odbora bi moral prečitati vsak, ki ljubi izvedeti resnico. Ne samo, da enkrat za vselej prečrta tisto nerresnico, ki se je v kapitalističnem časopisju tolikokrat ponavljalo — o lenobi in brezbrzičnosti delavstva, češ, da ob vsaki priložnosti stavka za prazen nič, ali pa zahteva visoke plače — to delavstvo je dobilo v poročilu Trumanove komisije priznanje, da producira.

Ugotovitve komisije so preobširne, da jih bi mogli tu v celoti objaviti. Vendar pa so povsem drugačne kot pa je o delavskih sporih poročalo meščansko časopisje.

Ko nastane mir, bodo dejstva, kakor jih navaja Trumanova komisija, delavstvu zelo prav prišla, čeprav se tičejo zgolj sedanjih razmer.

Vredno pa je navesti iz poročila saj nekatere glavne točke: 1.) Trumanov odbor absolutno zanika trditve gotovih vojaških in meščanskih krogov, ki trdijo, da je delavstvo zamenarilo svojo dolžnost. Pribija resnico, da "people will do any job needed of them."

V številkah omenjeno poročilo navaja: L. 1941-43. so ameriški delavci producirali 105,061 letal, 746 bojnih ladij, 23,867 invazijskih brodov, 1,899 "liberty" ladij, v skupni teži 20,450,800 ton, 720 tovornih dalij, 28,286 drugih posebnih parnikov za mornarico, 1,567,940 vojaških vozov raznih vrst, in ogromno količino orožja, tankov in municije. Vrh tega so ameriški delavci zgradili v tej dobi novih tovarn v vrednosti \$20,000,000,000. To so ogromne številke. V njih je zapopadna brezprimer-na produkcija.

Poročilo ob enem svrta, da naj se teh, z vladnim denarjem zgrajenih tovarn, ob koncu vojne ne daruje industrialcem, ki že tako kujejo za vojnimi naročili ogromne dobičke. Pri tem še posebno omenja neko podjetje za izdelovanje aluminija v Kanadi. Imenuje se "Shipsaw Project". Vlada Zed. držav mu je dala \$68,500,000 subvencije. Ker je to veliko podvzetje v Kanadi, mu ni treba plačevati Zed. državam nobenih obresti. In ako vlada Zed. držav pretrga z njim kontrakt pred letom 1945, mu ne bo treba plačati nazaj nobene vsote, kar še preostane od že dostavljenega aluminija.

Glede vojnih dobičkov pravi ta odbor: Po izplačanju vseh davkov in obresti, je 12 izmed 100 tvrdk, katere imajo 70 odstotkov vseh vojnih naročil, napravilo leta 1942 desetkrat več profita kot pa v predvojnih letih. Osemnajst tvrdk je napravilo trikrat več dobička kot pred vojno, in 18 tvrdk enkrat do trikrat več kot v letih 1936-39.

Dvanajst tvrdk, ki so bile pred vojno v deficitu, pa izkazujejo sedaj od \$1,000,000 do \$18,000,000 čistega dobička.

V DETROITU

V prejšnji številki sem objubil z opisom te naselbine nadaljevati.

Družabno in kulturno se v Detroitu udeležujejo še vedno večinoma isti rojaki kot so se pred 25. leti. Morda ne vsi več v tolikšni meri, vendar pa so še vedno v ospredju. Vojna jim je pobrala precej moči, posebno kar se pevskih in dramskih vrst tiče, in tudi v društvih je izredčila vrste. In kot sem že omenil, v glavnem je udeleževanje naših ljudi sedaj v Sansu. Imen skoraj ni treba naštevati. Jih bi bilo preveč za v to kolono. Omenim naj samo nekaj žensk, ki res prednjačijo v aktivnostih. Te so Lia Menton, Katherina Krainz, Katy Junko, Mary Knez, Francka Božič, Mary Jurca, Mary Bernik, Julia Menton itd. Ni vprašanje, katero zapišeš in katero ne zapišeš. Vse zaslužijo priznanje. Malo je slovenskih naselbin s tako zavednim ženskim kot v Detroitu.

Upam, da pri delu za naše ljudi v starem kraju ne pozabijo Proletarca, ki je bil vedno naš list — delavski, socialističen in vsikdar v boju za pravico.

RUSKI RELIF

Rezultat moje poti v Cleveland, kjer sem bil predprosto nedeljo, je bil zelo dober. Več o tem bom pisal v prihodnji številki. Za ruski relif sem prejel v Collinwoodu \$33. Prispevali so, J. Filipich, za dva zavoja \$7; Frank Klemencič \$3.50; Frank Cesen \$3.50; Feliks Štrumbel \$5; Herman Grebenc \$5; Andr. Božič (kovač) \$2; Jože Durn \$2; Mr. in Mrs. J. Zaverl \$2.50; Mrs. Jankovich \$1.50; Joe Maslo \$1. Skupaj \$33.

Ob prihodu domov sem dobil pismo J. Meseca iz No. Chicago, v katerem je bila tudi vsota za en zavoj — \$3.50. Torej je skupna vsota \$36.50. Vsem prispevateljem iskrena hvala.

RAZNO

Dve stvari sta to leto med nami posebno važni. Prva je Proletarec. Njegovo kvoto tisoč novih naročnikov mu moramo doseči to leto.

Druga je zbiranje obleke v pomoč našim v starem kraju. Vsakdo, ki ima odveč kako suknjo, obleko, srajco, spodnjo obleko, obuvala itd., naj to blago položi na stran toliko časa, da se ga bo začelo zbirati in pošiljati ljudem v Sloveniji, ki so v silni potrebi. In če tega blaga nimate, ga bo morda ta ali oni lahko kupil, da bo pomoč res izdatna. Partizani, njihni otroci in žene so večinoma brez potrebne obleke. Pomagati jim, to za nas ne bo nič kaj posebna žrtev. Je pa dolžnost. In oni nam bodo hvaležni za vse, kar moremo storiti zanje.

Vojni stroški 285 milijonov na dan

Meseca januarja so znašali vojni stroški te dežele \$7,416,000,000, ali \$285,200,000 na dan. Vsi vojni stroški od julija 1940 znašajo 160 milijard dolarjev.

Tole mi ne gre v glavo?

Ker je Roosevelt toliko storil za "ekonomske rojstiste", je lahko to, da so sedaj tako zoper njegovo in ga nikakor nečijo v četrti termin? Njihova nevhvaležnost mi ne gre v glavo.

POVESTNI DEL

JOHN DOS PASSOS — L. M.:

BUD JE UMRL

Bud je sedel na robu ležišča, stezal je roke in je zeval. Od vseh strani sem se je skozi vonj po znoju in težki sapi in mokrih oblekah razlegalo glasno smrčanje. Ljudje so se prekladali v spanju, perasa v posteljah so skripala. Daleč nekje je v zadelo motnem mraku gorela samotna električna žarnica. Bud je zaprl oči in glavo povsili na ramo. O Bog, jaz bi rad zaspal. Sladki Jezus, jaz bi rad zaspal. Prišel je koleno h kolenu, oprl jih ob sklenjene roke, da ne bi več tako hudo trepetal. Oče naš, kateri si v nebesih, jaz bi rad zaspal.

"Kaj pa je človek, kaj ne morete spati?" je nekdo rahlo šepnil s sosednjega ležišča.

"Hudiča, ne morem."

"Jaz tudi ne."

Bud je strmel v veliko kodravo glavo, oprto ob komolec, z obrazom proti njemu.

"To je pravi peklec, ta zamazana, smrdljiva beznica," je ravnodušno nadaljeval sosed. "To bom moral povedati ljudem."

In štirideset centov vrhu tega! Naj si vzamejo ta svoj Hotel Plaza in..."

"Ste že dolgo v mestu?"

"Deset let bo avgusta."

"Hudimana!"

Cez vrsto ležišč je zarohnel glas: "Jezik za zobe, telege, kaj mislita, da je tu kak židovski piknik!"

Bud je nadaljeval tišje: "Smešno, leta in leta si nisem mislil in želel nič drugega, kakor da bi prišel v mesto..."

Jaz sem bil rojen in vzgojen na farmi, zunaj na deželi."

"Kako da se ne vrnete?"

"Ne morem nazaj." Zeblo ga je; rad bi bil nehal trepetati. Potegnil je odejo do brade, prevrnil se je in je svoj obraz obrnil k človeku, ki je govoril z njim.

"Vsako pomlad si pravim, zdaj pojdem na cesto in se spet preselim med trate in krave, ki ob molži prihajajo domov, pa ne napravim tega; kar tako zmerom obvisim."

"Kaj pa počnete v mestu ves čas?"

"Ne vem... Prej sem posedal večnoma po Union Square, potem sem posedal po Madison Square. Bil sem tam v Hoboken in v Jersey in v Flatbush in zdaj se klatim po Bowery."

"Bog, zaklinjam se, jutri poziksum, da se kako izkopljem odtod. Strah mi gre v kosti. Preveč je teh modrih in tajnih v tem mestu."

"Od beračenja bi se dalo živeti... Ampak naj ti nekaj rečem, fant, vrni se čimprej na farmo k svojim ljudem, dokler ti je pot še odprta."

Bud je skočil s postelje in je onega trdo prijel za ramo. "Poj-

lite sem k luči. Vam bom neka pokazal." Budov glas se je v njegovih lastnih ušesih čudno lrobil. Sel je po hodniku med mrdečimi ležišči. Vagabund nalomaren človek s kodrastimi akor od hudega vremena obleteli lasmi in brado in z očmi, kakor da bi bile vkovane v glavo, je docela oblečen zlezal iz od odede. Pod lučjo je Bud odšel svojo platneno bluzo in jo lekel s pleč in z grčavo mišičastih, kosmatih lehti. "Poglejte irbet."

"Jezus Kristus," je zastoka lovek in je s svojo umazano roko, z dolgimi žoltimi nohtovi na vrstih, šel čez bele in rdeče vse-rižem globoko razorane brazgotine. "Kaj takega še nisem videl."

"To mi je naredil stari. Dva-ajst let me je tepel, kadarkoli e mu je poljubilo. Vsakokrat ae je slekel in mi je z drobno erigo sekal hrbet. Ljudje so re-:li oče, jaz pa vem, da to ni tako. Ko mi je bilo trinajst let, sem sobegnili. In potem me je ulovil n me je spet pričel pretepati. Zdj mi je petindvajset let."

Molče sta šla nazaj k svojim ežiščem in sta legla.

Bud je strmel v strop, odeje je bil potegnil tja do oči. Pogle-:lal je proti vratom na koncu so-:se in tem je stal nekdo v trdem klobuku in s cigaro v ustih. Bud je spodnjo ustnico stisnil med zobe, da ne bi zakričal. Ko se je spet ozrl, onega tam ni bilo več.

"Čujete," je šepnil, "ali še be-:jite?"

Vagabund je nekaj zahrmlal. "Rad bi vam povedal. Z rovnico sem mu zmečkal črepinjo, zmečkal, kakor če bi v gnilo bučo stopil z nogo. Rekel sem mu, naj mi ne hodi blizu, in ni maral slišati. Bil je trd, bogaboječ mož in je hotel, da je človek imel strah pred njim... Sumah sva plela na njivi, da bi bilo za krompir... Do večera sem ga pustil ležati s črepinjo, zmečka-:no kakor gnila buča. Majhno gr-:mičevje ob plotu, to ga je krljo pred cesto. Potem sem ga zagre-:bel in sem šel v hišo in sem si napravil lonec kave. Predno se je zdanilo, sem vstal in sem be-:žal po deželni cesti. V velikem nestu, sem si rekel, tam boš ka-:kor šivanka v kupu sena, če bi te hoteli iskati. Vedel sem, kje sta-:i hrani denar. Imel je zavoj, ta-:ko velik kakor vaša glava, pa sem se bal, da bi vzel več kakor leset dolarjev... Še čujete?"

Vagabund je nekaj zamrmral. "Ko sem bil majhen fantič, sem se venomer tiščal Sackettovega dekleta. Ona in jaz sva se zmerom igrala v ledenici doli v Sack-:tettovi hosti in vmes sva zmerom kramljala, kako pojdeva v

New York in obogativa, in zdaj, ko sem tu, ne morem najti dela in se ne morem otresti tega pek-:lenskega strahu. Povsod me pregan-:jajo tajni, moške v trdih klobukih in z medeno vizitko pod plaščem. Sinoči sem hotel k vlačugi, ona pa je videla v mo-:jih očeh in me vrgla ven... V očeh mi je videla." Sedel je na robu ležišča, sklonjen, in je v si-:kajočem šepetu govoril v sosed-:ov obraz. Vagabund ga je na-:enkrat zgrabil za zapetje.

"Čuješ, fant. Se ponoriš, če boš tako počel naprej... Imas žico seboj?" Bud je prikimal. "Daj jo raje meni, da ti jo shrani-:m. Jaz sem star tič in jaz ti bom iz te luže že še pomagal na breg. Vrzi se v cunje in jo mahni okrog bloka do krčme in se na-:ri do vrha. Koliko imaš?"

"Drobiža za en dolar."

"Daj menj petindvajset cen-:tov, za ostalo pa si natrpa vamp." Bud je potegnil hlače nase in je dal onemu četrt do-:larja. "Potem pridi nazaj, da se dobro naspis, in jutri se oba od-:praviva po tisti zavoj. Kaj nisi rekel, da je tolikšen kakor tvoja glava? Potem jo popihava kam, kjer naju ne dosežejo. Delila bo-:va vsak po petdeset. Prav?"

Bud mu je nerodno leseno stresel roko, potem je počasi drs-:al k vratom in doli po poplju-:vanih stopnicah in jermenih ob-:čevljih so mu bingljali semin-:tja.

Dež je bil ponehal, v hladnem vetru, ki je dišal po travi in go-:zdovih, so valovile mlake po u-:mih cestah. V luncheonu ob Chatham Square so sedeli trije možje, s klobuki, potisnjenimi na oči, in so spali. Človek za to-:čilnico je bral nekaj rožnato-:rdeč športni list. Bud je dolgo čakal, preden je dobil. Brez mi-:sli, brez brig je sedel tam, sre-:žen. Potem je počasi jedel pra-:ženi cornedbeef-hachee in je pre-:vdarno užival vsak zalogaj, košče hrustavega krompirja je z jezikom topil ob zobeh, vmes pa je v naglih požirkih sreb-:al močno osladkano kavo. Potem je krožnik očistil s skorjo kruha, vzel zobotrebec in šel.

Korakal je skozi umazano-:temni vhod k Brooklyn Bridge in si trebil zobe. Sredi v širokem tunelu je stal mož s trdim klo-:bukom in kadil cigaro. Bud se je skoraj obregnil obenj in se je drzno, bahavo zibal naprej. Me-:ni je hudiča malo mari; le naj-:gre za menoj. Hodnik na obokih je bil prazen, en sam satec stra-:žnik je zevaje stal tam in je gledal proti nebu. Kakor da bi človek hodil med zvezdami. In ceste so se spodaj na obe strani med ostrorobnimi temnokrimi zgradbami ostrile v pikčaste vr-:ste luči. Reka se je iskrla na dnu kakor rimska cesta nad gla-:vo. Nemo in mehko je pred vla-:čilec snop svetlobe drsel skozi vlažno temo. Avto je drvel čez most, da so tramovi zaropotali in je mreže kablov zabrnelo, kakor če bi udaril ob banjo.

Ko je prišel do tramovja viso-:ke železnice na brooklynski strani, se je okrenil in je šel vz-:dolž južnega tira. Vseeno je, kam grem, zdaj ne morem nika-:mor. Košček modre noči je pri-:šel za njegovim hrbtom žareti, kakor prične žareti železo v ješi. Nad črnimi dimniki in strehami so se jasile fine rožnate kon-:ture poslopj v centru mesta. Vsa tema je postala biserno siva, ogrela se je. Sami detektivi, ki se pojajo za menoj, vsi skupaj, mo-:žje v trdih melonah, vaga-:bundi iz Bowery, stare ženske po kuhinjah, točaji, kondukterji na tramvajih, policaji, vlačuge, mornarji, pristaniški delavci, pi-:sarji v posredovalnicah za delo... Domišlja si, da mu povem, kje je denar starega, čep capin-:ski... Pozvižgam se nanj. Po-:zvižgam se na vse te proklete detektive. Reka je bila gladka, vsa gladka, kakor modra jekle-:na cev puške. Vseeno je, kam grem; zdaj ne morem nikamor. Sence med ladjedelnici in hi-:šami so bile prahaste kakor mo-:drilo za pranje. Jambori so ka-:kor resice obrobjali reko; dim škrlatne, čokoladne, kakor meso rdeče barve se je vzpenjal v ne-:bo. Zdj ne morem nikamor.

V fraku na lastvičiji rep, z zlato verižico in rdečim pečat-:nim prstanom se pelje k poroki,

AMERISKI VOJAKI NA PACIFIKU nimajo opraviti samo s sovražnikom, ampak še bolj z močvirji, komarji, mrčesi, kačami in drugimi takimi nadlogami. Na gornji sliki vidite, ko prebudejo globoko mlako. Predno pridejo čeznjo, so do ramen pogreznjeni v njo.

Marija Sackett mi sedi ob strani, v kočiji se s štirimi belimi konji pelje v mestno hišo, da ga župan imenuje za mestnega svetovaleca; in luč za njima raste in "aste in tako se v židi in zametu vozi k svoji poroki, z Marijo Sackett na desni strani se v rožnatem plišu v beli kočiji vozi skozi dolge špalirje ljudi, ki vihtijo cigare, se hultijo, dvigajo rjave melone, mestni svetnik Bud se v kočiji, z diamanti okovani, vozi s svojo ženo, dolarsko milijonar-:ko... Bud sedi na mostni ograji, solnce je vžljo za Budovim hrbtom. V okna po Manhattanu se je vjel ogenj. Bud se požene naprej, zdrsn, na eni roki viseč se ziblje, s solncem v očeh. Krik mu zastane v grlu, ko se vrže.

McAvoy, kapitan na vlačilu "Prudence", je stal v pilotski hišici. Z eno roko je držal krmilo, v drugi košček prepečenca, pravkar ga je bil pomočil v skodelo kave, ki je zraven kompas stala na mizici, priklopljeni k steni. Bil je krepkorasel mož s kosatimi obrvi in s kosatimi čr-:namani brki. Prav košček v kavo namočenega prepečenca je hotel vtakniti v usta, ko je nekaj črnega padlo z mostu in je par-:metrov pred čolnom s topim pljuskom udarilo v vodo. In prav tedaj se je nekdo stegnil skozi vrata strojnice in zavpil: "Z mostu je skočil norec."

"Bog mi odpusti, ampak to je od hudiča," je rekel kapitan Mc-:Avoy, spustil je prepečenec iz roke in zavrtel krmilo. Močan vrtnec je zasukal čoln kakor bilko slame. Trikrat se je oglasil zvonec v strojnici. Z dolgim kavljem je črnc tekkel k ograji. "Daj, rdečelasec," je kričal kapitan McAvoy.

Cez čas napornega prerivanja so dvignili na krov dolgo, črno, ohlapno stvar. Dvakrat je zapel zvonec in kapitan McAvoy je z nagubanim čelom in mršav za-:obrnil kljun čolna in tok.

"Je še kaj življenja v njem, rdečelasec," je hripavo vprašal. Obraz črnca je bil zelen, zobje so mu sklapetali.

"Ni, sir," je počasi spregovoril rdeči. "Tilnik si je zlomil."

Kapitan McAvoy je bil dobro polovico svojih brk vsesal v usta. "Bog mi odpusti, to je od hudiča," je stokal. "To je lep poklon za poročni dan."

Organizacija, ki hoče kaj do-:seči, mora priznati tudi delo, ne se ukvarjati samo z debatiranjem.

IZ URADA "BIG" TONYJA

Oakland, Calif. — Dragi ured-:nik Proletarca! Menda ja mi ne boš "fovš", če ti zaupam, da do-:bivam pohvalna pisma tudi od mojih prijateljev. Iz dveh sem izluščil par stavkov in upam, da bodo tudi čitatelje zanimali.

Prijateljica Ursula Zattich iz Springfielda, Ill., mi piše, kako vedno najprvo pogleda Proletar-:ca, kadar se pismonoša oglaš pri njih, če je kaj od "big" Tonyja v njemu.

Pravi, da je tudi opazila, da sem spremenil ime svoje firme. Namesto "iz urada Big Tonyja" se je glasilo "iz pisarne". Čitala je tudi mojo pritožbo, ki jo je urednik radevolje objavil.

Pravi, da se je nasmejala ob moji omembi in dopisu, da mi je delal družbo vrč vina. Na eni strani pisalni stroj, na drugi vrč rujnega, in med njima pa jaz.

Cemu pa ne? Saj samo enkrat živimo. Tudi ko pišem tele vr-:stice, ga imam spet liter pred sabo. Yesmam! Upam, da ga mi ni nihče nevoščljiv. Kot izgleda, se ves svet podira in bomo itak sli kmalu vsi v nebesa. Zato je najboljša, da se zabavamo, dok-:ler je še čas — dokler smo še tukaj, če le mogoče.

Urška iz Springfielda mi je ob enem pisala, da sta šla s so-:progom neko nedeljo v gostilno in tam videla prijateljca Toneta Gorēna, ki je tudi naročnik Proletarca. In ju vpraša: "Ali sta videla v Proletarcu dopis "big" Tonyja iz zlate Kalifornije?" (Tudi njegov dopis je bil v isti številki.)

Piše mi, da je on zelo prijazen človek in doma od St. Vida na Dolenjskem, torej blizu tam kakor podpisani. Urška mu je po-:vedala v njegovo veliko začude-:nje, da me osebno pozna in pa da sem z Višnje gore doma.

"Torej od tam, kjer imajo pol-:ža priklenjenega," je rekel Go-:renc, ki pa je pravilno Dolenje.

Zbijal je na moj račun bržko-:ne razne šale, češ, da le tisti, ki pridejo iz polzeve dežele, so ta-:ko "smart".

Hvala Tonetu za priznanje. Omenjena prijateljica mi pi-:še o njemu, da je tudi muzikant in šaljivec.

Več tisoč milj stran se človek pač lahko hvali in šali v veseli družbi. Stavim pa pet grošev, da bi Toni ne imel dovolj korajže vprašati v Višnji gori pri Julni-:ku, kje imajo polža priklenje-:nega.

Nič zamere, če si se nekoliko pošalil z našim polžem, prijatelj Toni, niti ne bo zamere, ka-:dar bom čital, da si spet kaj po-:agital za Proletarca.

Kadar mi bo dana prilika, pa se oglašim pri njemu, da se po-:menimo o vaseh okrog St. Vida in o drugih spominih na stare čase. In pa tekmovala bova, kdo bo boljše zaigral starokrajsko polko. Kdor bo zmagal, tisti bo "trital" vse navzoče.

Tudi Minka Kres iz Clevelan-:da mi je poslala prijazno pismo. Sicer je osebno ne poznam, a pi-:smeno pa se prav dobro razume-

va. Pravi, da pozna naše prijate-:lje družino Pernatovo, s katero smo znani še iz Kansasa. Njihen sin Julius je bil pred par meseci tu na obisku. Vežba se za pilota v Oaklandu, Calif.

Minka se mi je potožila, da ni nič kaj pri zdravju in da jo je v minuli zimi napadla "flu". V pi-:smu omenja, da se ji smilim, ker sem pisal, da mi primanjkuje "železne" (Jankovičev izraz).

Ona pravi taki pijači "špaga". Ona pravi taki pijači "špaga". Omenja, da če ne bi bilo tako daleč, bi mi jo takoj poslala. Sa-:eno flaško. Nič pa ni omenila kako veliko. Zagotavlja pa mi da če pridem tja, bo "špaga" v izobilju. Saj zame jo bo dovolj. Ako pa me ona pride obiskat, bo pa "špago" s sabo prinesla.

Meni je vseeno, samo, da jo dobim. Privezal se bom na stol in igral na koncertino in pel-:bom: "Kaj mi pa morejo..."

Omenil sem do tu dve dekleti. A nisem še gotov z njimi. Jih imam preveč rad. Pred 36 let sem eno dobil, pa jo še zmerom ljubim. Zato noče "zmfufat". Se imava kar najboljšje tako kakor je.

V 1902. šte. Proletarca sem čital dopis Julije Parkel iz Los Angelesa. V njemu omenja, da ji pomaga agitirati za Proletarca bivša Cikažanka Katka Hrvatini. O meni pravi, da sem dober agitator in da na koncertino fino igram.

Ne vem, če Katko osebno po-:znam ali ne. Zdi se mi, da sva se enkrat videla v Chicagu. Vse-:eno, zelo sem vesel, da je sedit v naši bližini. Kar obe bi polju-:bil od samega veselja, če ju bi srečal, ker sta tako pridni za Proletarca.

Kako vesel bi šele bil, če se bi oglasile take agitatorice tudi z našega Kranjskega hriba v San Franciscu. Saj jih je mnogo tam, ki so napredne. Korajžo, dekle-:ta! Oglasite se, da bo tudi vaše mesto dobilo svoj prostor v tem listu, ne samo Los Angeles.

Mrs. Julijo Parkel osebno po-:znam. Je zelo prijazna, gostol-:jubna rojakinja, ki smo jo par-:krat že obiskali in ona nas. Njen soprog, zelo družaben človek, je kovač po poklicu. Tudi na social-:ne probleme se dobro razume. Če ne bi bilo besedi "če bi" in

še "ne" zraven, pa bi bilo v mar-:sičem drugače. Tako pa, "če ne" bi bilo odmerkov za gasolin, pa se bi videli to poletje v Los Angelesu. Vozilo je še precej do-:bro in mi ne dela preglavic, "če bi" le gasolina zadosti imel.

In ko bom imel septembra po-:čitnice, morda se vseeno oglašim v Los Angelesu, "če ne bo" kake zapreke. Pripeljeva se tja z mamo in koncertino bom tudi vzel s seboj. Potem se odpelje-:mo v prijetno naselbino Fonta-:no k našemu agitatorju Johnu Pečniku, nato k Antonu Rihter-:ju po ključe od slovenske dvo-:rane. Moja koncertina bo pa skušala ustreči plesateljnim. J. Pečniku pa bomo dali potrebna navodila, da ne bo nihče od že-:je umiral.

H koncu, naj še enkrat ome-:nim, da sem za vse priznanje de-:kletom, ki agitirajo za Proletar-:ca.—Anton Tomšič.

Nemci poklali v sovjetskih mestih stotisoče ljudi

Glasi se neverjetno, a je res-:nica. Nemci so v nekaterih kra-:jih okupirane Sovjetske unije ugonobili vse prebivalstvo, v drugih pa ga zredčili. Strada-:no maso so pustili ali umreti vs-:led lakote in boleznih, ali pa jo nagloma pokončali.

Sovjetska oblast je dognala, da so samo v Kijevu v času oku-:pacije umorili ali pa postrelili v masah 195.000 prebivalcev. Naj-:bolj so redčili Žide. Teh so pro-:porčno največ poklali.

Enako-tragično sliko nudijo druga mesta, ki jih je osvobodila rdeča armada iz nacistjskih klešč, in isto bomo čuli iz pol-:jskih mest, kadar bodo Nemci iz-:gnani iz njih.

CIO na rešet

CIO je napadan v kongresu in v tisku, in kongresnik Dies mu še preti s preiskavo, ker je sklenil iti v volilno kampanjo in potrošiti v nji \$700.000. Diesu so taki potroški "neameriška ak-:tivnost", če pa zapravi toliko za kakega kandidata en posamezen bogataš, je pa vse v redu.

Nezanje je delavcev najhujši so-:vražnik.

KONFERENCA

Prosvetne matice in JSZ

ZA ZAPADNO PENNSYLVANIJU

V NEDELJO 26. MARCA 1944

ob 1. popoldne

v dvorani društva št. 138 SNPJ

STRABANE, PA.

SPORED IN RAZPRAVE BODO ZELO VAŽNE

Vsa društva Prosvetne matice so vabljeni, da pošljejo zastopnike. Vstop prost tudi drugim članom

NAROČITE KNJIGO

"MY NATIVE LAND"

ki jo je spisal

Louis Adamič

IZ PROLETARČEVE KNJIGARNE.

STANE \$3.75

V zalogi tudi druge Adamičeve knjige.

Pišite po cenik

Naslovite:

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Pazite na vaše električne predmete — ker jih ne morete dobiti v vojnem času

Jaz dobim mnogo več iz mojega električnega pralnika, ako sledim tem navodilom

1. Ne dežite preveč obleke v pralnik.
2. Držite ovjalki suh. Kadar in v rabi, zrahljajte pritisk na valer-:jih, da se ne zhinčijo.
3. Napolnite pralnik z vročo vodo do označene črte, ko ste zložili pe-:rijo vanj.
4. Pazite, da ne okri-:tate porcelana.
5. Ko ste končali s pranjem, napolnite pra-:lnik z mrazo vodo, ga splahnite ter jo odtoči-:te. Vedno posušite ter odle-:žite pralnik z me-:hko čunjo.
6. Ne pustite, da se bi milnica posušila in osta-:la v pralniku.
7. Pralnik naj vam od časa do časa preiše skusit mehanik. Sledi-:te navodilom izdeloval-:ca glede lubrikacij.
8. Komolec vedno olri-:žite in posušite, kadar ni v rabi.
9. Ako motor ne začne takoj, odstranite hmo-:sec. Ako je motor mo-:ker ga olrišite in no-: opravite ga v pogon do-:ler je močker.

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

KUPUJTE VEDNO VEČ VOJNIH BONDŌV

Vojna produkcija rabi elektriko — štedite z njo!

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Kralj Peter II. se je iz Kaira odpeljal v London, da pridobi angleško vlado kaj ukreniti v obvarovanje prestola, ki ga mu je omajal Tito. Namignjeno mu je bilo že v Kairu, da je najboljši zanj, če se sporazume s Titom in gre v njegov tabor. Titova propaganda bi ga morda oglašala za junaškega kralja in krona bi mu bila ohranjena. Tak izid bi bil hja zelo po godu Churchillu, ki ne želi novih republik v Evropi. Ni pa verjetno, da bi partizanom ugajal. Ako ga bodo sprejeli, bo to pod pritiskom zavezniške diplomacije.

Skof dr. Rožman v Ljubljani je v svojem letošnjem pastirskem pismu proglasil "komunizem" za največje zlo in največjo nesrečo slovenskega naroda. Zapeljane kliče, "naj se vrnejo nazaj na pravo pot in rešijo sami sebe pred pogubo." Iz poročil o bojih po Sloveniji je za razvidno, da se "zapeljanci" ne ozirajo na njegove kliče.

Stanoje Simić, ki je bil Petrov poslanik v Moskvi, mu je odpovalen zvestobo ter se prijavil v Titovo gibanje. Titu je sporočil, da mu je pripravljen pomagati kjerkoli ga potrebuje. Enako izjavo je podal jugoslovanski vojaški ataše Lozić. Objavljeni sta bili 11. marca v Pravdi. Za Petra, ki je bil iste dni v Londonu, ta vest ni bila prijetna.

Med mormoni se še dobe optimisti, ki si upajo imeti po pol ducata žen. Iz Salt Lake Cityja poročajo, da so zvezne oblasti aretirale 50 poligamistov, ki se pristojevali k edino pravoverni sekta mormonske vere. Uradna cerkev je poligamijo leta 1890 prepovedala, a tajno ni bila nikoli povsem zatrta. Nekateri iz med aretirancev imajo po pol ducata žen in po 33 otrok. Obravnava proti kršilec se prične 20. marca. Zagovarjali se bodo, da se jih preganja zaradi njihove verskega prepričanja.

Finci so izkusili, da se je laglje zapletli v vojno, kakor pa se izmotati iz nje. Finska socialistična stranka je vladi že lani predlagala, da naj vpraša Moskvo za mirovne pogoje, toda v Helsinkih imajo tudi Nemci veliko besedo. In na Finskem je precej nemških divizij. Vlado ne miha, da bi Finska postala druga Italija. Čim se je Emanuel "umaknil" iz vojne se je Italija spremenila v bojišče. V podobnem položaju je Bolgarija. Bolgarsko ljudstvo bi rado mir z zavezniki, a če ga vlada sklence, se bo njegovo deželo spremenilo v bojišče med nemško in zavezniško armado, kakor se je Italija. Finci bi bili vzlic temu na boljšem, ako bi sovjetske pogoje za separaten mir takoj sprejeli. To jim je priporočila ameriška vlada in švedska soc. stranka. A finski feldmaršal baron Mannerheim

meni, da bi bilo to izdajstvo nad zavezniško (Nemčijo). Ljudstvo pa v takih rečeh v vojni nima besede. Nad njim odločujejo zunanji vplivi.

Kongres srbske pravoslavne cerkve je sklenil podvzeti proti trem srbskim župnikom "disciplinarne" korake zaradi njihovega sodelovanja v "Adamičevem odboru" in za Tita. Kongresa se je udeležilo okrog 100 oseb in trajal je tri dni. Zaznamovani za obsodbo so Strahinja Maletić, ki je bil pravoslavni župnik v Alliquippi, Glovar in Drenovac. Maletić je župnikovanje pustil že prej in prevzel tajništvo ZOJSA v New Yorku. Vsi trije duhovniki so s kongresa demonstrativno odšli. Iz razpoloženja na njemu je bilo očitno, da bodo spoznani krivim in s tem bo njihove duhovniške službe konec.

Dr. Paasikivi, ki je bil februarja v Stockholmu, da v sovjetskem poslanstvu izve, pod kakšnimi pogoji bi bila Rusija pripravljena skleniti s Finsko separaten mir, je podal tudi svoje mnenje o Rusiji. O njenem ekonomskem sistemu pravi, da ima gotove vrline, in da je sodelovanje s Sovjetsko unijo mogoče. Paasikivi je vodil mirovna pogajanja v imenu Finske tudi leta 1940. Za Finsko bo veliko boljše, če bo odnošaje z Moskvo uredila s stališča vzajemnosti.

Markal Badoglio je s svojimi protesti in pretinjami za izstop iz vlade le uspel, in Rusija ne bo dobila tretjino italijanske mornarice. Roosevelt je bil prvi, ki je javno dejal, da bo razdeljena na tri dele, a vsled protestov v Italiji in drugje, n. pr. v ameriškem senatu, je posegel v zadevo Churchill s pojasnilom, da je položaj z ozirom na italijansko mornarico "nespremenjen". Rusija pa bo v nadomestilo dobila nekaj ameriških ladij.

Očitane grehov med vladami je v vojnem času vsakdanja stvar. O Rusiji je citati ali pa slišati v radiu ali v kongresu in na shodih vsak dan očitke na njen pakt s Hitlerjem, s katerim mu je po trditvah teh kritikov, Poljakov itd., dala svobodno pot za zanetitev vojne v Evropi. Drugi dokazujejo, da je Rusija bila primorana v "prijateljstvo" s Hitlerjem zaradi Chamberlainove marelske politike in izdajškega monakovskega pakta, ki sta ga sklenila z njim Anglija in Francija. Zurnalist Edgar Ansel Mowrer meni, da je pomagala v to vojno posebno veliko ameriška vlada, ker se ji je tako silno mudilo, da bi lojalistična Španija ne dobila v svoji vojni s Franciom, Mussolinijem in Hitlerjem iz Zed. držav nikakršnega orožja, čeprav ga je bila pripravljena plačati. Pred-Simovičevi jugoslovanski vladi se la-

VOJNA V ITALIJI za ameriško in angleško armado ni lahka stvar posebno radi čudnega vremena, ki je tam prevladovalo skoro ves januar in februar in še slabše pa v marcu. Na gornji sliki pomagajo italijanski

hko upravičeno predbaciva nje-na klečeplazenja v Berlinu in Rimu. Francoskemu vladajočemu sloju se očita krivdo za poraz Francije, ker je uravnaval svojo politiko po znanem reku "rajše Hitlerja kot komunizem". Vatikan ima grehov vsled svojega podpiranaja fašizma v Italiji, Španiji in Avstriji, in zaradi svojega dolgaletnega ščuvanja proti Sovjetski uniji. Torej bi se za vse režime lahko uporabilo svetopisemski rek, da "kdor je med njimi brez greha, naj prvi vrže kamen v druge." Ampak jih mečejo vseeno, čeprav so vsi grešniki.

Eddie Rickenbacker, ki je pred letom romal po deželi in govoril proti unijam, delavcem pa zabičeval, da naj bodo tudi oni požrtvovalni, ne samo vojniki, je v predavanju v Economic klubu v New Yorku dejal, da ga veseli videti tolikšno skupino "ekonomskih rojalistov" pred sabo. Napadal je "new deal" in omenil, da jih je le malo "v tej dvorani" (dva tisoč oseb ga je poslušalo), ki so Rooseveltu in njegovim pristašem "pomagali izpodkopavati tradicije ameriške svobode". Govoril je ljudem, ki so najsvobodnejši v tej deželi, takim, ki kontrolirajo ameriška bogastva: velebankarjem, industrialcem in špekulantom. Pozival jih je, da naj bodo pogumni in drzni, pa jim bo ljudstvo rado sledilo in jim pomagalo nazaj "v sistem starih ameriških svobodščin". Dejal je, da naj imajo "zaupanje v Ameriko", toda ne v tako, kakršno nam hočejo napraviti ekonomski sanjaci trčenih glav. (N. pr. podpredsednik Wallace in drugi, ki še verujejo v "new deal" za navadnega človeka.)

V Miamiu je bilo v tej zimski sezoni spet vse živo. Hoteli in vile so bile vse oddane proti najemni od 30 do 50 dolarjev na dan. In stave na konjskih dirkah so znašale po milijon in nad milijon dolarjev na dan. Čemu ne gre Rickenbacker med take ljudi s svojimi pridigami za požrtvovalnost v vojni?

Earl Browder je skical v New Yorku tajni sestanek tistih voditeljev ondotnih unij, ki so smatrani za njegove zaupnike in pripravljeni menjati "linijo" kolikorkrat jim da navodilo. V tem slučaju jim je zabičil, da morajo v letošnjih primarnih volitvah izvojevati komunistom kontrolo nad American Labor Party pod geslom izvolitve Roosevelta v četrti termin in za izvedbo vojnega programa teheranske konference. Sidneyju Hillmanu je Browder s tem sestankom pokvaril načrt za reorganizacijo omenjene stranke, za kakršnega so sicer tudi komunisti. A Hillman se od njih razlikuje v tem, da je on za delavsko stranko v najširšem pomenu besede, ne pa za novo komunistično pod drugim imenom. Zupan LaGuardia je nedavno dejal, da se American Labor Party najbolj odlikuje v ljutih medsebojnih preprih, ki so sedaj zaradi ponesrečnega Browderjevenga tajnega sestanka še bolj povečani. ALP je v početku veliko obetala. A ne

S. D. F. ne komunisti, ne voditelji unij oblačitne industrije niso bili kos nalogi ALP, zato je sedaj samo še politična žoga med njimi. Njenih glasov pa je deležna demokratska stranka, kateri se jih bi prav tako lahko oddalo na njeni listi pod njenim pravim imenom.

Kongresnik Dies zelo rad omenja komuniste, ki so do junija 1941 delovali z vsemi drugimi izolacionisti in Rooseveltovi sovražniki proti vsakršni pomoči Veliki Britaniji, ki je tedaj v vojni s Hitlerjem sama ostala. Browderjevi ljudje so skupno s fašističnimi skupinami piketirali pred Belo hišo in obetali, da sedaj jenkuje ne bo v Evropi. Dies in ne drugi, ki poznajo politiko, si ne bi mogli pomagati, da ne bi tu pa tam pokazali na Browderjevo in kominternino dvoobraznost. A ker že toliko njega omenjajo, čemu molčati o kongresniku Fishu, senatorju Wheelerju in drugim, pa o generalu Woodu, Lindberghu itd., ki so bili Rooseveltovi politiki nevarnejši kakor pa Browderjeva peščica?

Saj res? Čemu pa je že toliko časa o Lindberghu vse tako tiho? Bil je oglašan za prihodnjega predsednika republike, sedaj pa ga niti Chicago Tribune ne ponuja v to službo.

Največji plen Hitlerjevega "blitzkriega" je bila Ukrajina. Po invaziji so bili poslani v njo nemški agrikulturni večaki, da jo s pomočjo priseljenih nemških in nizozemskih kmetov spremene v kaščo za Nemčijo. Potem pa ogromni skladi rud in drugega bogastva. "Sedaj bomo živeli," je rekel Hitler Nemčiji v jeseni 1941. "Ukrajina je naša!" Kako se Nemci počutijo zaradi Ukrajine sedaj, si lahko predstavljamo, če pomislimo, koliko so si obetali od nje. In poraz imajo na pragu.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O.—Članstvu kluba Naprej št. 11 JSZ sporočamo, da naj se gotovo udeleže seje v nedeljo 19. marca, ker imamo na dnevnem redu precej zelo važnih točk. Med drugim, kako nabrati čimveč oglasov in naročnin za Majski glas in pa da ga potem, ko ga prejmemo, čim več razpečamo.

Iz oznanil je razvidno, da bo letošnji Majski glas posvečen 15-letnici smrti Jožeta Zavertnika. On je bil sodrudek Proletarca do konca in njegov prvi urednik. V našem delavskem gibanju in v SNPJ ima nemaljnivo zasluge. Zato v resnici zasluži, da se ta Majski glas uredi njemu v spomni.

Društvo št. 13 SNPJ je že dalo oglas v ta namen.

Dne 5. marca smo imeli sejo postojank Sansa in JPO-SS. Na nji je bilo sklenjeno, da se priredi v prid obeh teh ustanov velik shod in za govornika pa se povabi Etbina Kristana. Seja obeh teh postojank je bila zelo zanimiva. Po končanem dnevnem redu je govoril Ceh Frank Ledvinka o položaju z ozirom na vojne probleme. Ob enem je va-

vojaki izvleci iz blata ameriški armadni truk. Vzelo jih je dolgo, predno so ga potegnili ven, a kaj je pomagalo, ko pa je pred njim nekaj korakov naprej spet prav taka blatna mlaka!

bil na vseslovanski shod, ki se bo vršil v nedeljo 30. aprila, bržkone v mestnem avditoriju v Wheelingu. Organizacija, ki shod sklicuje, se imenuje United Slavs of Ohio Valley. Poskrbimo, da se ga udeleži tudi čimveč naših ljudi, ker smo Slovenci zelo zainteresirani na tem, da dobimo pošten mir in demokracijo. Za govornike so povabljeni prominentni Slovani.

Po tej seji bi se imela vršiti seja tukajšnje federacije društev SNPJ. A ker njen predsednik in tajnik nista bila navzoča, in tudi drugače je udeležbi zelo nagajalo slabo vreme, se je sejo spremenilo v sestanek zastopnikov društev. Prišli so od šestih društev. Predsedoval je s. John Vitez. Razprave so bile zelo stvarne. Tikale so se največ S. N. P. J. in resignacije urednika njenega glasila, o čemer je bilo poročilo tja poslano.

V tukajšnjih naselbinah je precej naročnikov Proletarca, katerim je naročina potekla. Bržkone čakajo, da jih pridejo zastopniki obiskati. To bomo storili ob prvi priložnosti. A smo zaposleni z vse sorte stvarmi, da ne vemo, kje se nas glava drži. Pri društveni agitaciji komaj da se je končala kampanja za četrto vojno posojilo, že smo vprašani nadaljevati v kampanji za Rdeči križ.

Poleg tega imam delo za SANS, za JPO-SS, za Majski glas in Proletarca. In vrh tega je moja dolžnost brigati se za vsakdanj kruh, ki pa je sicer zelo pičel. Ampak sem zadovoljen z njim, ako primerjam razmere tu in v tistih deželah, ki so okupirane ali pa spremenjene v bojišča.

Zelo sem radeveden — to je vprašanje urednik — kateri socializem je vendar pravi? Že dolgo sem pri ameriški socialistični stranki, oziroma v njenih postojankah in v klubu JSZ, pa mi ne gre v glavo, čemu toliko različnih tolmachenj. N. pr., prej smo kritizirali starokopitnega Normana Thomasa, nato čitam o njegovem govoru v Chicagu, in pa Gardnovo razpravo v Prosveti z dne 2. marca. Ko človek to primerja drugo k drugim, vidi, da se ne vjema.

Kar so mene vedno učili, in kar sem dosedaj slišal na shodih in čital v listih, je bil socializem vedno za demokracijo in ekonomsko pa za preuredbo, v kateri se bo produciralo za potrebe ljudstva in ne za profit posameznikov. Toda dopisi in članki o tem se križajo. Mogoče postaja tudi socializem nova stvar. Urednik Proletarca pri tem ni prizadet, a stavim le vprašanje. Jos. Snoy.

(Op.—Socializem je zmerom socializem. Ker pa smo v zmedenih časih, v vrtineh največje vojne, kar jih je svet kdaj poznal, in v takih svetovne revolucije, je naravno, da ima to svoj odsev tudi v razpravah in pa v miselnosti vsakega človeka.

O socializmu pišejo več ali manj sedaj vsi listi. Ampak kar se slovenskih čitateljev tiče, ne bodo o njemu nič v zadregi, ako berejo Proletarca. Ta jim tok

VSI NA SHOD TO NEDELJO

Chicago, Ill. — Kot znano, je bila tukaj ustanovljena organizacija južnih Slovanov, z imenom "The Central Committee of South Slavic Americans of Chicago and Vicinity", katera ima nalogo, da pomaga odboru ZOJSA in tako naši stari domovini do osvoboditve izpod tiranij.

Na zadnji redni seji je bilo sklenjeno, da se priredi velik shod Združenih Jugoslovancev v tej okolici. S posredovanjem tega odbora bodo na tem shodu nastopili govorniki, katere bi moral slišati vsak Jugoslovan, Louis Adamič, Etbina Kristan, Rev. Strahinja Maletić, Zlatko Baloković, Zarko Bunčić in Sava Kosanović. Lokalnih govornikov ne bo, ker odbor želi, da se da ves čas omenjenim govornikom. Bo pa par kratkih pevskih in muzikalnih točk med govori in pa nastop jugoslovanskih žena in deklet v narodnih nošah pod vodstvom Helene Kušar.

Kdor je že poslušal enega ali drugega teh mož, bo gotovo zopet navzoč. Tisti pa, ki še niste imeli te prilike, bodite zagotavljeni, da boste imeli užitek izvedeti o delu tega odbora in o hlabrem bojevanju naših ljudi v stari domovini. Poleg tega pa ste veže narodna dolžnost, da ste navzoči in s tem pokazete javnosti, da smo Jugoslovani res združeni.

Ta shod se vrši to nedeljo 19. marca v American Bohemian dvorani, 1440 W. 18th St., točno ob 2. popoldne. Vstop prost vsem. Točno ob 2. to pot pomeni TOČNO, ker vsi omenjeni govorniki nastopijo istega dne zvečer na enakem shodu v Garyju, Ind. Zatorej pridite zgodaj in vsi komur je le mogoče.

John Turk.

Dr. Smodlaka obiskal zavezničke v Italiji

Dr. Josip Smodlaka, minister vnanjih zadev v jugoslovanski provizorični vladi, je prišel za nekaj dni v Italijo, da tamkaj vodi z zavezniški politične razgovore. Njegova prisotnost na zavezniškem terenu je velikega pomena, ker se more pričakovati, da bodo njegovi razgovori razbistrili zamotani jugoslovanski položaj ter privedli do političnega priznanja Titove vlade.

Dr. Smodlaka je poslal iz Italije pozdrave L. Adamiču, kateremu izreka svoje priznanje za njegovo delovanje kot predsednik Združenega odbora južnoslovenskih Amerikancev. — To lepo priznanje od strani enega glavnih voditeljev nove demokratske Jugoslavije je v čast vsem članom Združenega odbora, kot tudi vsem pristašem tega demokratskega pokreta v Ameriki. — ZOJSA.

Kaj bo z aeroplanskimi tovarnami po vojni?

Vlada je v tej vojni investirala okrog tri milijarde dolarjev v aeroplanske tovarne, ki izdelujejo bombnike in druga bojna letala za arzenal demokracije. Večinoma so to nove tovarne, ki jih je zgradila na svoje stroške.

Ko bo konflikta konec, se večino teh tovarn ne bo več rabilo, razen ako se jih preuredi v produkcijske centre kaakega drugega blaga. Tako pravi trgovski tajnik Jesse H. Jones. Njegovo mnenje je, da bo do malega vsa omenjena vsota za vlado izgubljena.

Za produciranje letal za civilno porabo zadostujejo tovarne, ki smo jih imeli pred to vojno.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajajo časopise, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

TeL. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Pomen priznanja, ki ga je Churchill dal Titu

Jugoslavija se ni nikdar uživala v svetu tolikega ugleda, kakor sedaj. Njena vloga na svetovni pozornici ni bila še nikoli vplivnejša. Ugled Jugoslavije v svetu je dosegel zadnje čase svoj višek in slednji južnoslovanski Amerikanec je lahko po pravici ponosen nad junaškimi čini svojih bratov v starem kraju, kateri so si stekli priznanje in pohvalo vodilnih osebnosti sveta. Danes se smatra Jugoslovanska osvobodilna vojska za eno najodličnejših vojaških sil v taboru Združenih narodov, a njen generalni vodja maršal Tito je priznan kot eden od največjih političnih in vojaških vodij te vojne. Najvišja potrditev tega naziranja je prišla pred kratkim iz ust enega od prvakov Združenih narodov.

Angleški ministrski predsednik Churchill je pred angleškim parlamentom dne 22. feb. letos posvetil precejšen del svojega govora Jugoslaviji. Angleški narod je obvestil o razvoju borbe v Jugoslaviji. Podčrtal je ogromni doprinos borbe jugoslovanskih partizanov, katerih niso mogle zatreti in upogniti najhujše osvete nemških osvobodilcev. Njihovo geslo: "Svoboda ali smrt!" je triumfiral nad največjimi zaprekami. Vzlic najstrašnejšim žrtvam so jugoslovanski partizani zadali sovrzniku hude udarce in tekomo borbo rodoljubov za osvobojenje so bile in so nemške žrtve večje nego partizanske.

"V maršalu Titu", je rekel Churchill, "so našli partizani velikega voditelja, ter sijajnega borca za svobodo." Zatem je angleški premier govoril o Titu z največjim spoštovanjem in simpatijami. Opisal je kako je preko svojega prijatelja polkovnika Deakina stopil v neposredno zvezo s Titom, kateremu je nedavno poslal svojo fotografijo, na katero je zapisal poklonilne besede, s katerimi ga slavi kot voditelja jugoslovanskega odpora. Pred parlamentom je Churchill svečano obljubil, da hoče z vsemi svojimi močmi pomagati gibanju maršala Tita, kateri danes zadržuje v Jugoslaviji štirinajst nemških divizij.

V svoji borbi za osvobojenje svoje zemlje partizani niso mogli preprečiti trčenja z Mihajlovičevci, kateri so imeli sporazum s sovrznikom; tej neizogibnosti je posvetil Churchill pred vsem svetom pozornost ter je tako javno pokazal na izdajstvo četnikov. Po tej izjavi enega najodgovornejših prvakov Združenih narodov se more smatrati vprašanje Mihajlovičev kot likvidirano — ta presodba z najvišjega mesta pomeni Mihajlovičevu končno politično smrt.

Velikega pomena je tudi to, da je Churchill v svojem govoru podčrtal dejstvo, da se v vrstah partizanov, "kateri so danes edina sila, katera se v Jugoslaviji bori proti Nemcem" nahaja veliko število Srbov. S tem je končno spodbita teza tukajšnjih Obranašev, da so partizani sami Hrvatje.

Churchill je zatem govoril o kralju Petru, "kateri je brez dvoma zgubil mnogo v očeh partizanov spriču vezi, ki jih njegova zamejna vlada vzdržuje z Mihajlovičevcem." Poudaril je, da

je sicer Angleška sama monarhistična država, toda ona ne bo kljub temu vsiljevala nobeni državi enake forme vlade, pač pa bo tozadevno izbrlo prepustila ljudstvu posameznih dežel samemu. Kot se spominjamo je Churchill še pred enim letom v Quebecu izjavil oziroma izrazil željo, da se jugoslovanski kralji vrne na svoj prestol; smisel njegovih sedanjih izrahanj in izjav je tembolj jasen, če se vzame v vpoštev, da je zaključil ta del svojega govora s konstatcijo, da je srečen in zadovoljen nad dejstvom, da sta Amerika in Rusija poslali v Jugoslavijo svoje vojaške misije. V diplomatičnem jeziku to znači, da zavezniški faktično priznavajo Tita za vodjo jugoslovanskega naroda ter da vzdržujejo faktične ali navidezne diplomatske odnose s kraljevo vlado edino zaradi formalnosti. To je posebno razvidno iz Churchillovega zaključnega dela govora, ko pravi, da mora skrbno izbirati svoje besede zaradi zamotanosti položaja.

Besede Churchilla o Jugoslaviji so odjeknile po vsem svetu; te besede so velikega pomena, ker predstavljajo tozadevno stališče ne samo Velike Britanije, pač pa tudi Amerike in Rusije. Morda tudi ni samo slučaj, da je angleški premier takoj za podano analizo o jugoslovanskem in grškem položaju prešel na vprašanje odnosa med tremi velikimi silami. Potrdil je, da so Anglija, Amerika in Rusija docela zedinjene v svojih akcijah proti sovrzniku.

Nova, prerोजना Jugoslavija, katera vstaja danes iz plamenov najstrašnejše vojne, je nerazdružljiv del jutrnjega sveta zgrajenega na podlagi teheranskih zaključkov. Se več, jugoslovanski osvobodilni pokret je danes simbol edinstva zaveznikov, kateri hočejo skoraj omogočiti udejstvenje idealov in zaključkov sprejetih v Teheranu. Tito in njegovi ljudje so predhodniki velikega demokratskega prepodoba Evrope in njihova vloga bo v jutrnjem svobodnem svetu vzor drugim narodom.

ZOJSA.

Rojstva se v tej deželi še množe

V večini v vojno zapletenih dežel rojstva padajo. Najbolj so nazadovala v Franciji in padla so v okupiranih deželah v Evropi.

Nemčija se ponaša, da v nji naraščajo, ker so tam ženske takorekoč primorane imeti otroke, če so poročene ali ne.

Zelo pa so rojstva narasla v Zed. državah, dasi letos ne več v isti meri kakor lani in predlanskim. Od napada na Pearl Harbor pa do pričetka januarja to leto je bilo v Zed. državah 6.240.000 rojstev.

Pomnožila so se kot še nikoli prej v glavnem vsled vere mladih parov, da možu ne bo treba v armado, če se oženi in dobi otroka. A ko so mladi ljudje videli, da je bilo to upanje zaman, se sicer ženijo vseeno, a rojstev pa je veliko manj.

Ako ste prejeli opomin, da vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej!

Organiziranje južnoslovanskega odbora v Kairu

Ime Kairo bo vedno združeno z gotovo tragično in obenem sramotno stopnjo jugoslovanske zgodovine. Kairo je postal v očeh demokratskih Jugoslovancev utelešenje največje degeneracije ene neljudske klike, kate-rija je v svojem neodlojenem streljenju, da si zopet zagotovi svoje predvojne privilegije in mesta, prekoračila vse meje s svojimi izpadi proti jugoslovanskemu narodu in njegovi viteški borbi za osvobojenje.

Medtem pa se je kljub vsem pojavilo v kairskem gnilem obližju nekaj zdravega, ki najbolj dokazuje v koliki meri je ubežna vlada izgubila vsako vez s tokom dogodkov. V Kairu se je organiziral anti-fašistični odbor južnih Slovanov in na čelu tega odbora sta dr. Milan Martinović in dr. Veljko Ninković. Ob tej priliki je prejel Louis Adamič, predsednik Združenega odbora južnoslovanskih Amerikancev sledečo brzojavko:

"Anti-fašistični odbor južnih Slovanov na Srednjem Vzhodu pošilja ob priliki svoje ustanovitve bratske pozdrave Združenemu odboru v Zedinjenih državah z željo in trdno vero, da bodo naši skupni napori pripomogli borbi, katero vodi naš narod za ustvarjenje nove, svobodne in resnično demokratske zveze vseh južnih Slovanov.—Dr. Milan Martinović, dr. Veljko Ninković."

Dr. Mila Martinović je ugledni član Hrvatske kmečke stranke in mnogoletni prvi pomočnik ministra Šuteja. Imenovan je bil za ministra financ v Puričevi vladi, toda je odstopil, ko je Pu-

rič zavrgel oziroma odbil proračun dr. Ivana Subašića.

Dr. Veljko Ninković je Srb mladega naraščaja, ki je bil do nedavnega vladni činitelj. Ko hitro je pustil svoje mesto v Kairu, je poslal svojim prijateljem v London obvestilo, "da je storil svojo patriotsko dolžnost ter podal ostavko."

V drugih besedah povedano, glavni organizatorji Odbora v Kairu so ljudje, ki so po mišljenju demokratije, toda so bili kljub temu do zadnjega vezani z upravnimi ali vladnimi krogi. Njihovo sedanje izstopanje iz služb in mest v prilog osvobodilnega pokreta je znak pozitivnega procesa v tem pogledu; najboljši elementi so se odločili, da pretrgajo svoje vezi z režimom, ki ne predstavlja nikogar kot sebe. Ostavka dr. Cankarja, poslanika v Kanadi, ter odprto nastopanje proti Mihajloviču od strani jugoslovanskega poslanika v Moskvi, Simića, kaže iste znake, v istem pravcu.

Osnovanje Južnoslovanskega odbora v Kairu predstavlja novo uvrščanje demokratskih jugoslovanskih sil. Istočasno bo ta odbor še bolj dvignil ugled Titove narodne vlade v inozemstvu, ker se naslanja na jugoslovansko vojsko na Srednjem Vzhodu, katera je pred nedavnim izrazila svojo željo, da stopi v borbo na strani maršala Tita. Mi se nadejamo, da bo delovanje Južnoslovanskega odbora v samem središču jugoslovanske reakcije nevtraliziralo v veliki meri škodljivo delavnost reakcije ter pospešilo politično priznanje nove jugoslovanske vlade v Jajcu.

Publicijski odbor ZOJSA.

'NEUTRALNA' IRSKA V BISTVU ZAVEZNICA OSIŠČA

(Nadaljevanje s 1. strani.)
v državnem departamentu, in prišli z zadevo v javnost. "Irska nevtralnost ogroža življenja ameriških vojakov," je bilo bistvo izjave državnega oddelka, ker so nemški in japonski špijoni tik ob pragu ameriških vojaških taborišč, in ob morju, od kjer se bodo naše ladje, napolnjene z vojniki, podale na obrežje kontinenta. Špijoni dajejo navodila nacističnim podmornicam in vlado v Berlinu pa obveščajo o vseh podrobnostih. To se mora nehati."

Le čudno, čemu je ameriška vlada s to zahtevo prišla tako pozno!

Napačna hvaležnost
Nemčija ni za neodvisnost Irske ničesar storila. Samo Zed. državam gre zahvala, da je Irska v svetovni politiki in po svojem položaju in blagostanju to kar je. Toda namesto da bi bil de Valera in njegova klerikalna klika hvaležen nam, hoče biti v naprej "nevtralen", ker mu je Hitler ljubiši kakor pa mi.

Zed. države in Anglija lahko store de Valerovi politiki kmalu konec, ako mu ustavijo dovolj potrebsčin, brez kakršnih Irska ne more obstajati.

Angleška vlada je izjavila, da je pripravljena v tem z našo vlado sodelovati. Potovanja iz severne Irske v de Valerovo "neodvisno" so bila prošli teden prepovedana in vse kar je še treba, je ustaviti pošiljate blaga. Ne sreča v vseh takih akcijah je, da najprvo občuti glad ljudstvo, ki nima nič besede pri stvari, ob enem je še nahujskano, a de Valera in njegovi ministri ter policijski ter vojaški poveljniki pa so zadnji, ki bodo stradali.

Škodljiva popuščanja
Kakor Irski, tako sta ameriška in angleška vlada popuščali fašistični Španiji, Argentini, prej francoskemu Vichyju in sedaj, kot izgleda, pa kralju Emanuelu, Badogliju in Vatikanu.

Na ta način ne bo demokracija nikoli zmagala, tudi če premagamo Hitlerja, kar se bo gotovo zgodilo. Kajti slučaj v Italiji, pa popustljivost ameriške in angleške vlade v Argentini, na Irskem in v Španiji dokazuje, da nismo kaj posebno navdušeni odpraviti reakcijo in klerikalizem, kapitalizma pa sploh ne. Gre se le, ali naj bo Franco, Emanuel in de Valera z nami, ali pa proti nam. To je napačno, kajti režimi, ki jih ti ljudje zastopajo, so reakcionarni in morajo v zaton, če hočemo res mir, socialno pravičnost in druge take stvari, ki so upanje človeštva.

SHOD ZOJSA V CHICAGU

V nedeljo 19. marca ob 2. pop. bo v Chicagu, v dvorani Bohemian-American na 1440 W. 18th st. shod, ki ga sklicuje tukajšnja podružnica odbora južnoslovanskih Amerikancev. Glavni govornik bo Louis Adamič.

Razdejanje v Kijevu

Sovjetska vlada je koncem februarja objavila podatke o posledicah nacistične bestialnosti v Kijevu. Predno so mesto zapustili, so v njemu porušili 1.742 komunalnih stanovanjskih hiš in 3.600 privatnih domov.

Iz kijevskega okraja so stotisoče za delo sposobnih moških in žensk odgnali v Nemčijo na prisilna dela.

Vse, kar so mogli — živila in stroje, so vzeli Nemci s sabo, drugo pa uničili.

ZAVEZNIKI DOBILI BLAGA V VREDNOSTI BLIZU 20 MILIJARD

(Nadaljevanje s 1. strani.)

kot se košnje nad človeškimi življenji vrše na vzhodni fronti. Prispevek ameriškega delavstva
Ogromne lend-lease datjave so ob enem največje priznanje ameriškega delavstvu, četudi mu jih časopisje ne da, in čeprav ga v kongresu napadajo, da se briga le za večje plače in vojni naporom svoje dežele pa nagaja s stavkami.

Ob enem so te lend-lease datjave trijumf Rooseveltove vna-obje politike, ko je zaveznikom obljubil pomoč iz ameriškega "arzenala demokracije" še predno smo bili v vojni.

Izvozi v posamezne dežele
V vrednosti iz Zed. držav izvoženega blaga so prejele Anglija \$6.595.000.000; Sovjetska unija \$4.241.000.000; Južnoafriška unija, Bližnji vzhod in sredozemski kraji \$2.374.000.000; Kitajski, Indija, Avstralija in Nova Zelandija \$1.780.000.000; vsi ostali kraji, največ latinska Amerika, \$588.000.000.

Kampanja za tisoč novih naročnikov Proletarcu

IX. IZKAZ

(5 tednov, od 3. februarja do 9. marca 1944.)

Vsled lažjega pregleda so naročnine štete ena za vsakega pol leta. Na primer, kdaj poje eno letoletno in eno polletno, je v izkazu označen s tremi po pol leta.

V času kampanje se bodo doštevale v vsakem izkazu k tem nadaljnjim naročninam in enako nadaljnje vsote, zbrane v tiskovni sklad.

	Novo naročnine	Obnov. naročnine	Nabral v letovni sklad
John Chamazar, Chicago, Ill.	22	12	\$ 2.00
John Turk, Chicago, Ill.	2	—	4.00
Charles Pogorelec, Chicago, Ill.	10	62	22.00
Frank S. Taucher, Chicago, Ill.	44	59	8.00
Angela Zaitz, Chicago, Ill.	9	10	15.00
John Krebel, Cleveland, O.	26 1/2	203	136.81
Joseph Ovea, Springfield, Ill.	2	8	11.00
Martin Judnich, Waukegan, Ill.	9	48	11.00
Frank Sodnik, Chicago, Ill.	2	—	—
Joško Oven, Clarendon Hills, Ill.	4	10	37.50
Anton Zornik, Herminie, Pa.	62 1/2	187	27.55
Joseph Oblak, Chicago, Ill.	9	6	6.90
Mike Krultz, Willard, Wis.	2	14	2.50
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	8	19	113.55
John Goršek st., Springfield, Ill.	7	4	1.00
Louis Barbarich, Milwaukee, Wis.	18	79 1/2	20.50
John Shular, Arcadia, Kans.	2	10	1.90
Frank Česen, Cleveland, O.	6	—	—
Jack Meseč, North Chicago, Ill.	26	4	10.00
Joseph Snoy, Bridgeport, O.	9	26 1/2	6.70
Frank Cvetan, Johnstown, Pa.	6	70 1/2	28.50
Ludwig Yoccey, Pueblo, Colo.	14	41	25.20
Joseph Koršič, Detroit, Mich.	1	4	.25
Anton Tomšič, Oakland, Calif.	18 1/2	18	33.35
George Smrekar, W. Allquippa, Pa.	4	6	3.60
Julia Parkel, Los Angeles, Calif.	7	2	1.00
Joseph Lever, Cleveland, O.	4	4	4.80
Louis Ambrozich, Chisholm, Minn.	2	2	—
Math. Urbas, Detroit, Mich.	2	—	3.00
Edward Tomšič, Walsenburg, Colo.	—	6	20.00
K. Erznovnik, Red Lodge, Mont.	2	7	1.60
Anton Shular, Arma, Kans.	8	22	9.10
Louis Zorko, Cleveland, O.	11	—	3.43
John Kobi, Duluth, Minn.	—	2	.60
John Zornik, Detroit, Mich.	—	16	9.00
John Plachtar, Dearborn, Mich.	—	2	2.75
John Pečnik, Fontana, Calif.	9	7	9.33
Leo Zevnik, La Salle, Ill.	13	6	6.44
Anton Debevc, Sheboygan, Wis.	1	2	—
Frank Bizjak, Chicago, Ill.	5	—	2.72
Frank Stih, Sheboygan, Wis.	2	12	3.00
Joe Tuseck, Farmington, Ill.	—	6	—
Anton Brenčič, Cleveland, O.	2	—	—
Kristina Podjavoršek, Milwaukee	2	—	.75
Jennie Jerala, Moon Run, Pa.	—	8	—
Jacob Ambrozich, Moon Run, Pa.	—	—	38.65
Josephine Močnik, Cleveland, O.	2	—	2.00
Anton Gorenz, Springfield, Ill.	—	4 1/2	—
John Tancek, Girard, O.	2	14	3.00
John Kosin, Girard, O.	6	14	11.50
Nace Zlemberger, Piney Fork, O.	—	1	.25
Joseph Sedmak, Connecticut, O.	4	—	—
John Terčelj, Strabane, Pa.	—	6	14.80
John Teran, Ely, Minn.	—	17	6.25
Anton Udovih, La Salle, Ill.	—	8	2.00
John Vitez, Barton, O.	—	5	18
Vincenc Yaksetich, McIntyre, Pa.	—	3	—
Kathy Junko, Detroit, Mich.	—	17	7.70
Anton Jankovih, Cleveland, O.	—	18	37.50
Louis Sasso, Forest City, Pa.	—	2	—
Frank Klun, Chisholm, Minn.	—	2	3.00
Mike Kopach, Barberton, O.	—	6	.50
Joe Koss, Detroit, Mich.	—	2	2.00
Donald J. Lotrich, Chicago, Ill.	—	6 1/2	—
Luka Groser, Chicago, Ill.	—	6	—
Louis Pavlinich, Bellaire, O.	—	2	—
Jos. F. Durn, Cleveland, O.	—	1	18.75
Andrew Krvina, Girard, O.	—	2	2.00
John H. Krziznik, Kemmerer, Wyo.	—	2	1.50
Jacob Kunatelj, Ely, Minn.	—	2	—
Martin Baje, Meadow Lands, Pa.	—	1	5.15
Joe Cvelbar, Sharon, Pa.	—	4	1.65
Jacob Bergant, Lisbon, O.	—	10	5.92
John Marolt, West Mineral, Kans.	—	2	2.50
John Fajdiga, Leadville, Colo.	—	7	3.50
Max Martz, Buhl, Minn.	—	6	2.00
Tony Stopar, Colegrove, Pa.	—	4	—
Frank Kosem, Elm Grove, W. Va.	—	1	—
Julia Lemuth, Detroit, Mich.	—	2	—
James Dekleva, Gowanda, N. Y.	—	6	3.25
John Sukle, Crested Butte, Colo.	—	4	1.00
Peter Banich, Dupes, Ill.	—	4	—
Luka Podbregar, Witt, Ill.	—	2	1.00
Rudolph Potočnik, Detroit, Mich.	—	4	7.00
John Leskovetz, Red Lodge, Mont.	—	2	—
Joseph Mihajloš, E. Helena, Mont.	—	2	.75
John Tavčar, Cleveland, O.	—	2	—
Julia Krmelj, Springfield, Ill.	—	2	11.10
John Paulich, Gardena, Calif.	—	2	.50
John Spiller, St. Louis, Mo.	—	6	—
Lovrene Baje Fairport Harbor, O.	—	1	1.51
Mary Stroj, Indianapolis, Ind.	—	2	1.50
Frank Kokal, Cleveland, O.	—	4	—
Joseph Jež, Warren, O.	—	12	3.87
John Jereb, Rock Springs, Wyo.	—	2	—
Ignace Spenidal, Clinton, Ind.	—	2	8.00
Marko Tekavec, Canonsburg, Pa.	—	—	1.20
John Petrich, Youngstown, O.	—	1	1.50
Kathy Horvatin, Los Angeles, Cal.	—	6	2
Vinc. Maljevac, Central City, Pa.	—	2	3.00
Mary Marinšek, Gallup, N. Mex.	—	10	—
Anton Majnik Jr., Somerset, Colo.	—	2	—
Frank Voglar, Bedford, O.	—	4	4.00
Frank Oblock, Tiona, Pa.	—	2	3.25
Frank Podboy, Parkhill, Pa.	—	4	2.00
Anton Trojar, Chicago, Ill.	—	2	—
Anton Tratik, Diamondville, Wyo.	—	12	11.25
John Morg, Chicago, Ill.	—	2	1.60
Amalia Oblak, Elizabeth, N. J.	—	8	3.00
Lenhard Werdinek, Thomas, W. Va.	—	2	—
Fr. Kolenc, Windsor Heights, W. Va.	—	1	—
Joseph Krmel, Burgettstown, Pa.	—	2	.75
Lawrence Selak, Star City, W. Va.	—	4	—
Frank Udovih, Chicago, Ill.	—	2	1.00
Jennie Marinšek, Gallup, N. Mex.	—	2	2.00
Leo Junko, Detroit, Mich.	—	4	2.65
Jacob Ambrozich, Moon Run, Pa.	—	1	—
Frank Pipan, Hibbing, Minn.	—	1	—
Leo Milostnik, Sheboygan, Wis.	—	5	—
Andrew Božič (Z.), Cleveland, O.	—	2	—
Skupaj	553	1293	\$848.38

Prejšnji izkaz novih naročnin 500, sedanji 53, skupaj 553; obnovljenih, prejšnji izkaz 1099, sedanji 194, skupaj 1293. Tiskovni sklad, prejšnji izkaz \$705.93, sedanji \$142.45, skupaj \$848.38.

Državljani v Chicagu narasla 21.5%

Illinois Business Review, ki jo izdaja University of Illinois, poroča, da so bila živila v Chicagu letošnjega januarja 21.5 odstotkov dražja, kakor pa lanskega januarja. To so dognali raziskovalci omenjenega vseučilišča.

Nemce stane vojna mnogo življenj

Inteligenčna (tajna) služba zavezniskih vlad je zbrala skupaj podatke o nemških izgubah od pričetka vojne in izračunala, da znašajo nad šest milijonov mož, to je, ubitih, ranjenih in pogrešanih.

NESTANOVITNO VREME IN TRINERJEVO GRENKO VINO

Maréno in aprilsko vreme je zelo nestanovitno, zato moramo biti pripravljeni nanj. Imejte vedno pri roki Trinerjevo grenko vino z vitamini B-1 ter ga rabite po navodilih, ki so na steklenici. To izvrstno želodčno zdravilo je zanesljivo in bo očistilo vaše notranje organe in jih držalo čiste; imeli boste boljši okus do jedi, odstranilo bo zapečenost, kar je najboljša obramba v slabem vremenu. Dobite ga v vseh boljših lekarnah, ako ne, pa pišite naravnost na Joseph Triner Corporation, 1333 So. Ashland Ave., Chicago 8, Ill., in prejeli boste Trinerjevo grenko vino z vitamini B-1, ki je izvrstna preparacija. Kupujte vojne bonde!

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavo Zed. držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniki Zedinjenih držav in Poedine države z glavnim mestom, številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižici je samo 50 centov + poštnino vred.

Naročila sprejema:
Knjigarna Proletarca
2301 S. Lawndale Avenue
CHICAGO 23, ILL.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNE

Roosevelt Promises Unemployment

We imagine most Americans nodded in approval when President Roosevelt asked that preferential arrangements be made now to give certain jobs to veterans who return to their homes when the present war ends.

That, people will agree, is something worth while. There is no reason why the men and boys who risked their lives to win the nation's war should become economic and social outcasts in their native land when they are no longer needed on the battle field.

But there is another side of this picture that American workers should study carefully. It raises and, by compelling inference, answers the question of what is going to happen to the working class as a whole when the demand for war supplies is ended.

Roosevelt's advance concern for the veteran shows that jobs are going to be extremely hard to get. There can be no doubt that what he sees is another period of unemployment just as severe and equally as destructive of social peace as that which existed back in 1933, when Franklin D. Roosevelt first became president.

The president's concern for the veterans is a confession that he sees no way of avoiding another depression. It is a stark and discouraging admission of his failure, through three terms in the White House, to do anything fundamental for the cure of the social ills that are inherent within the capitalist private-profit economy.

In finding it necessary to make special provisions for veterans the president confirms the charge and the warning, so often voiced by Socialists, that the system of free enterprise has performed its historic mission and run its course. For, very significantly, even now, what he sees as a possibility is not the strengthening of the private economic system, but the induction of veterans into GOVERNMENT service.

The veterans will get some jobs. But what about you? Well, you will have your war bonds to finance you for a while. And then the government will again do what it did before — act as the reservoir into which the private-profit moguls can dump their cast-off humans to stagnate until, perchance, another war or the dictates of an American super-state again find some way of utilizing the labor of the millions that a free competitive economy no longer can profitably employ.

Roosevelt is not a humanitarian when he moves to provide a cushion upon which the returning soldier can fall. Now, as in the past, he is trying to save the class society of which he is a beneficiary from a shock that will shake it from its foundations.

Providing jobs for war veterans may be effective in keeping owners and workers in their places—where the one can exploit the other for yet a little while. But in the end—if the American people want real freedom and real democracy to follow the war—they must accept the Socialist program.

All able adults must be permitted to share in the work that must be done to supply society's needs. The means of production must be made the property of all the people. And wealth must be produced, not for profit, but for use. That, we assert again, is the way of life that will make democracy logical. Merely giving preference to soldiers smacks more of the privileges that shirted groups enjoyed under the dictators whom top-flight American exploiters once praised and against whose soldiers the sons of workers are now fighting. — Reading Labor Advocate.

"WHAT ABOUT INVENTORS... WHAT ABOUT BRAINS...?"

By RAYMOND S. HOFSES, Editor, Reading Labor Advocate

What will Socialism do about inventors?

That was one of the questions that was supposed to knock us Socialists cold at the beginning of the century... Remember? The idea was that, if workers were to receive the full value of the product of their labor, there would be nothing left for "brains." And so—

"What about inventors?"

"What about brains?" We never were able to convince those who were determined not to be convinced. We conceded that some provision would have to be made for reward of initiative. We declared that "brain work" was still work. But regardless of what we Socialists said to the contrary, people who didn't know anything at all about Socialism insisted that the party's program was solely of, by and for people who wore overalls and came home at night with dirty faces—and that's all there was to it.

Well, we suppose, a good many of those folks are still worrying about what will happen to inventors and brains if Socialism ever becomes the way of life.

However, if that question isn't answered to their satisfaction, they at least should know what the private-profit system does about inventions.

Capitalism forms cartels to stymie science and throttle invention to the end that the good things that brains make possible shall not become such a drug in the market that the profits of corporations will be cut.

That's what capitalism does with inventors and inventions. It prevents them from serving their fellow man. It enables the few who own and control the economy of the various nations to form a conspiracy against the general welfare and against their own nations... a conspiracy to maintain scarcity when abundance is possible... a conspiracy to prevent millions of people from enjoying the full fruits of invention under any conditions except those that will bring the utmost of wealth and power to the economic royalists at the top of the social heap.

What does Capitalism do to inventors? It monopolizes their patents... so that no one can manufacture what brains developed except the

clique that owns the world... so that the people can be made to pay and pay and pay—not to the inventor but to the owners who dictate terms to the inventor.

These cartels are a great source of international unity—of a sort. They unite the exploiters of all nations so that, even while war is brewing, the profit-takers can work in perfect harmony deciding how much of this American corporation may make, how much of that a German trust may develop, how much of the other thing a Japanese firm may put on the market.

Not how much of anything the people of the world might USE, remember. Only how much can be SOLD to the utmost advantage of the profit-taking economic rulers—that is all that matters about inventions and brains under the capitalist system.

"CHISELED" \$105,927; IS FINED ONLY \$50,000

NEW YORK.—The old maxim that "crime doesn't pay" scarcely applies to violations of O. P. A. regulations, in the light of a sentence meted out to a price chiseler here recently by Federal Judge Henry W. Goddard. Convicted of selling 73,013 cases of tomato paste for a total of \$105,927.50 in excess of legal ceilings, the Riverbank Canning Company was let off with a fine of \$50,000.

People well-acquainted with European and world conditions emphasize that our country loses much esteem among the freedom-loving people everywhere because it allows a large crop of war millionaires to grow out of the havoc and ruin of the conflict. This unsavory phenomenon of thousands of war millionaires cropping up out of the horrible devastations has been demagogically seized upon by Axis propagandists everywhere to slander America and the American people and to undermine the faith of the great masses of the over-run and satellite lands in our aspirations and war leaders.

Temperance rarely comes in workers' hours. It is in their leisure time that men are made or marred. — W. M. Taylor.

THE MARCH OF LABOUR

A MERCHANT SHIP LAUNCHED ON LABOR DAY, 1942, BEARS THE NAME "ANDREW FURSETH," HONORING THE LATE LEADER OF THE SEAMEN'S UNION OF THE PACIFIC.

FOLLOWING THE LAST WAR - IN 1919 - MORE THAN 4,000,000 WORKERS WERE INVOLVED IN 2665 LABOR DISPUTES.

A BRITISH FACTORY BROADCAST MUSIC THRU ITS PLANT AND PRODUCTION JUMPED 15%!

BACK THE ATTACK - BUY BONDS!

KEEP THIS UNDER YOUR HAT - GOOD UNION MEN DO!

Fair Job Practices Under Attack

Hitlerism is rearing its ugly head in the United States in the present attempts to "get" the Fair Employment Practice Committee.

The purpose of this Committee, established by President Roosevelt, is to promote war production and national unity by preventing job discriminations against American workers on account of race, creed, color, etc.

One of the chief reasons of manpower shortages, where they arise, is the refusal of employers to give jobs to women workers, to Negro workers or to other Americans ready and eager to work.

Such discriminations also lead to the racial friction and even riots that have been damaging to war morale and war production.

Hitler and the Nazis have tried to undermine the unity of every country they are fighting by promoting Negro-baiting, Jew-baiting and other prejudices and discriminations.

These serve the purpose of our enemies by hampering war production, creating division and disunity among Americans and spreading Nazi ideas.

Because the FEPC has tried to do the essential war job assigned to it, it has incurred the enmity of all fascist-minded elements in the United States, including both conscious and unconscious stooges of the Nazis.

It is being attacked by the labor-baiting and administration-baiting Howard Smith committee in the House, which is also attacking the War Shipping Administration for allowing Negro seamen equal job opportunities with white seamen.

In the Senate, an attempt is admittedly being made by the poll-taxers to kill the FEPC outright by preparing to cut off its appropriation.—The CIO News.

MEET A LIBERAL... HE IS AN AMERICAN... HE IS YOUR NEIGHBOR

The word "liberal" is a very difficult word to define. Who is a liberal? Sometimes he is called an idealist, a crackpot, or a dreamer. Sometimes he is labelled a "progressive," a man who wants our social and economic system to move forward to give greater and greater benefits to all our citizens.

Searching for a true, fuller definition of this man, the liberal, the Union for Democratic Action has issued an organization pamphlet called "Do You Know This Man?" Here is how the pamphlet describes that much misunderstood liberal:

He is an American
He is as American as the Bill of Rights and the Gettysburg Address.
His ancestors fought against tyranny in Europe.

His people spoke up in the town meetings of New England.

They answered Lincoln's call for volunteers and when the Civil War was over they trekked west with a wagonload of household goods, their only investment a vast faith in the American future.

From their tongues rolled American speech, hard and bright as new coins.

Walt Whitman sang and shouted of them. Emerson lectured them. Abe Lincoln believed in them.

Their purpose cut like a shining axe through a stubborn century. They created the rich fabric of the American dream out of the tatter of once unpopular causes.

He is Your Neighbor
His father was called "anarchist" because he fought for eight-hour day and for the right of workers to bargain collectively.

His wife was laughed at when she walked in the suffrage parades. He himself has been damned as a "brain-truster" and "bureaucrat" for advocating the application of

intelligence to government, for demanding an administration motivated by concern for the general welfare.

He fought for the League of Nations... He fought fascism for twenty years, but fascism was respectable and fighting it was not...

Now his sons, yours, are fighting fascism in the mountains of Italy and the jungles of the Pacific islands.

Meet a Liberal

He has been called idealist, crackpot, dreamer. Some, more kindly, have called him "a man of good will." The names don't matter and the names won't stop him. He knows that the causes he fights for are not the selfish concern of a minority, but the goals of a nation and a people; that they will be vindicated, and the names forgotten.

He is fighting for a just and democratic peace, untainted by cynical deals with discredited dynastic and turnover opportunists.

He is not fighting for a world of great power alliances, of mandates and colonies, of ruling and subject peoples, of first and second class citizens, a world of caste and status and the white man's burden.

He is fighting for a world in which all peoples can work and develop, in which popular energies will not be thwarted and hopes frustrated by imperialism, isolationism and hypernationalism, in which the flow of commerce will be unimpeded by tariffs and cartels, and in which all nations will admit their interdependence and responsibility for keeping peace.

And he is fighting for an America of expanding production and full employment, free from the primitive and suicidal impulses of racial and religious hatred, in which the full implications of the democratic process will be admitted unflinchingly, an America dynamic and unafraid, in which the social frontier will be forever open. — The Advance.

IN THE WIND

From THE NATION

From Honolulu comes word that the Chinese of Hawaii, in a special "gratitude drive," have bought more than a million dollars' worth of war bonds to give concrete evidence of their thanks to America for the repeal of the Chinese exclusion laws.

Louis Bromfield was scheduled to present a plaque, on behalf of the National Victory Garden Institute, to Delano Lodge of the United Steelworkers of America, the much publicized "model union" of the Empire Sheet and Tin Plate Company, Mansfield, Ohio. The union refused to accept the plaque from his hands because of his attacks on organized labor. Other arrangements were hastily made.

Scoop: An anti-Semitic joke that has been in circulation since the first days of the war has just appeared in the Grants Pass, Oregon, Bulletin.

The Provost-Marshal's office has authorized commandants of army posts at which Italian prisoners of war are held to parole such prisoners at their own discretion. Thus far there is no record that any such parole has been granted, since the commandant issuing the parole would be responsible if the prisoner should fail to return.

In case Governor Dewey of New York should be nominated for the Presidency, the Union for Democratic Action has devised a campaign slogan for him: "Dewey or Don't He?" James Loeb, Jr., executive secretary of the U. D. A., admits the grammar is unorthodox but says it's good enough for the Republicans.

FESTUNG EUROPA: In Norway a nationwide campaign for enlistments in the German navy produced fifteen recruits... A concentration camp near Bergen is being enlarged... Incidentally, the new Nazi slogan for Norway is "Toward Better Times." The underground press generally has made the slogan its own.

KNOW YOUR COAL

Coal miners, hidden daily down in the depths of their digging, are apt to forget what coal is and what it does, and we know the public doesn't have much idea, except that it provides warmth and a large number of medicines in use every day.

So it does no harm to bring out the fact that coal supplies 55 per cent of all U. S. mechanical energy; provides power for 95 per cent of all U. S. railroad locomotives; generates 55 per cent of all U. S. electricity; heats four out of every seven homes; and coal is the base for 85 per cent of all war plastics.

Four of the half dozen of the nation's most important and basic war chemicals also come from coal: Phenol, toluene, ammonia, and naphthalene. Add to this you also have coal furnishing part or all of the important elements which provide T. N. T., picric acid and tetryl, all high explosives needed in warfare.

All in all, some 300 products are made from coal, so we can see that coal is a pretty essential industry, even though the men who produce these vital elements of our every day existence don't get decent financial recognition for the contributions they make to the wealth and comfort of the greatest nation on earth.—The Progressive Miner.

SOVIET LABOR HEAD NAMED 'VICE-PRES'

MOSCOW.—Nikolai Shvernik, Union Central Council of Trade Unions, was named first vice president of the Presidium of the Supreme Soviet (Parliament) of the Soviet Union, a post corresponding to United States Vice President.

Elevation to the new post is considered here as further recognition of the part played by trade unions in the life of the country, particularly during the war.

OF LITTLE FAITH

A man on the coast of Florida wrote to a New York store for a new barometer. When it arrived he unpacked it and discovered that the instrument was set at "Hurricane."

He tapped it, and it did not budge. He hung it up, taped it again, and still it did not budge.

Very angry, he wrote a strong letter to the store and then went out to post it. When he returned his house as well as the new barometer had blown away.

What is the best government? That which teaches us to govern ourselves.—Goethe.

Why We Don't Like Baruch's Report

It Is Based on a Fallacious Theory; Giving the Rich More Billions Won't Assure America Prosperity

The Baruch report on how to avoid post-war depression is based on an ancient theory: "If you give the rich enough money, they will see that the poor do not starve." Unfortunately, that theory is not sustained by the experience of mankind.

The rich have been running things for a good many years, but we have gone from one depression to another, and the workers and the small farmers were always the ones who did the starving. We had a very good illustration of this during the Coolidge-Hoover regime. Certainly Big Business was in the saddle. The result was the crash of 1929 and the "Hoover hunger," which marked the most dreadful depression in all the world's history.

Prosperity, to be all-inclusive, must begin at the bottom. The farmer must get a proper price for his crops. The worker must be assured a job at good wages. When those two classes are prosperous, we need not worry about the rest of the community, because all will be prosperous.

Of course, the big newspapers and every reactionary in Congress is applauding the Baruch report. That is only natural. As long as we have known anything about Mr. Baruch, he has been the mouthpiece of Big Business. The shocking thing is that the White House should have selected Mr. Baruch to draft post-war plans for an administration which was put in office by Progressives.

Somewhere in the Baruch report is found the statement that the returning soldier "must be our first consideration." In another place we find the assurance that offices will be set up all over the country so the returning soldier may readily "ascertain his rights."

Congress has already taken steps to take care of the returning soldier. This newspaper is 100 per cent in favor of generous treatment for our fighting boys.

But why try to drive a wedge between the "returning soldier" and the worker and the farmer? Economically they are all in the same boat. Instead of setting up offices where the "returning soldier" may ascertain his rights, the government should be setting up offices where the returning soldier may find a job, and those offices should be open to other Americans on exactly the same terms as to the soldiers.

This question of jobs, not alone for returning soldiers, but for every American, able and willing to work, is fundamental. Jobs for all should be the foundation of all post-war plans. At the same time, the farmer should be protected against the deflation which wrecked him after the last war.

Unless this is done, the soldier will soon spend his discharge pay and will be selling apples on the street corner; the worker who made the weapons which enabled the soldier to win this war will be in a similar position, and the farmer will again be threatening to hang the official who seeks to foreclose his mortgage. In other words, history will repeat itself! — Labor.

AN INVITATION TO ANOTHER WAR

Secretary of the Interior Ickes proposes to spend \$135,000,000 of the taxpayer's money—and probably a great deal more—to build a pipeline in Saudi Arabia. Someone has made the necessary "arrangements" with the ruler of Saudi Arabia, and he is expected to grant the United States jurisdiction over the land needed for the pipeline. Therefore, if anyone interferes with the pipeline, he will be attacking the United States, and in that event, we must, of course, shoulder our guns and go out and dispose of him.

Mr. Ickes says we must develop new oil resources, because our own supply will be exhausted in 14 or 15 years. That doesn't happen to be true. We have enough oil in this country to last for an indefinite period. Mr. Ickes is trying to scare us so there will be less opposition to his Asiatic pipeline.

The British Parliament has discussed the matter. One member suggested that the United States is becoming "imperialistic"—just like Britain and Russia, but a Labor member shouted, "Standard Oil!"

The Labor member was right. The pipeline, built with public funds, is to be turned over to the Standard and other big oil companies. They will pocket the profits, while Uncle Sam takes a chance on getting into another war.—Labor.

Unions as a Weapon

A third rate newspaper which unfortunately has a large circulation throughout the country, recently declared that "unions are a weapon against the capitalist, employing classes."

Union labor is not a weapon against anything except injustice to the working man. Union labor has no fight against capital as such, but rather against the abuse of capital which keeps working men under slave conditions.

Union labor is exactly what its name implies, a union of working men, banded together for their mutual benefit, and the union man is the first to acknowledge that banding together in this way has been and will continue to be beneficial.

Unions oppose oppression, injustice, bad working conditions and all the "isms" which are foreign to true Americanism. Capital is an institution in America, and every union man with a home of his own is a capitalist, in a way, and it is the kind of capitalism of which we want a lot more.

Savings, bonds, insurance, homes—all these put together comprise capital, so that the good workman who is a union man is a small capitalist, and in favor of moderate capitalism.

But to permit one capitalist who has much more than another to browbeat and depress others is foreign to our unionism, and it is this which unions oppose and will always oppose.—The Progressive Miner.

CHICAGO TEACHERS' UNION WINS \$4,800,000 WAGES

CHICAGO.—Chicago Teachers Union, Local 1, American Federation of Teachers, has won wage restorations and increases for its members and other City of Chi-

cago teachers totaling \$4,800,000 in the last three years figured on annual basis.

NOT YOU, JUDGE!

Judge—This time I let you off. But remember from now on, keep away from bad company. Rastus — Yassuh, yo' honah, you'll never see me here again!

ADAMIC'S NEW BOOK

MY NATIVE LAND

Based upon the author's exclusive material, this incredible story of YUGOSLAVIA — the country of the Croats, the Serbians and the Slovenians — and her heroic struggle holds a significant

lesson for the democracies.

Order Your Copy Now

\$3.75 a copy

PROLETAREC BOOK SHOP

2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.